

A SZERB KÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA

(A SZK Hivatalos Közlönye, 98/2006. szám)

Első rész AZ ALKOTMÁNY ALAPELVEI

A Szerb Köztársaság

1. szakasz

A Szerb Köztársaság a szerb népnek és az itt élő valamennyi polgárnak a joguralmon és a szociális egyenlőségen, a polgári demokrácia elvein, az emberi és kisebbségi jogokon és szabadságon, valamint az európai elvekhez és értékekhez tartozáson alapuló állama.

A szuverenitás letéteményesei

2. szakasz

A szuverenitás a polgároktól ered, akik ezt népszavazás, népi kezdeményezés és szabadon választott képviselők révén gyakorolják.

Egyetlen állami szerv, politikai szervezet, csoport vagy egyén sem sajátíthatja ki a polgárok szuverenitását, és nem teremthet hatalmat a polgárok szabadon kinyilvánított akaratán kívül.

Joguralom

3. szakasz

A joguralom az Alkotmány alapvető elve és az elidegeníthetetlen emberi jogokon alapul.

A joguralom a szabad és közvetlen választások, az emberi és kisebbségi jogok alkotmányos szavatolása, a hatalommegosztás, a független bírósági hatalom és a hatalom részéről az Alkotmánynak és a törvényeknek a tiszteletben tartása révén nyilvánul meg.

A hatalommegosztás

4. szakasz

A jogrend egységes.

A hatalmi berendezés a hatalomnak törvényhozó, végrehajtó és bírósági hatalomra való felosztásán alapul.

A három hatalmi ág viszonya az egyensúlyon és a kölcsönös ellenőrzésen alapul.

A bírósági hatalom független.

A politikai pártok

5. szakasz

A polgárok politikai akaratának demokratikus kialakítása során szavatolt és elismert a politikai pártok szerepe.

Szabadon alakíthatók politikai pártok.

Megengedhetetlen a politikai pártok olyan tevékenysége, amely az alkotmányos rend erőszakos megdöntésére, a szavatolt emberi jogok vagy kisebbségi jogok megsértésére vagy faji, nemzeti és vallási gyűlölet szítására irányul.

A politikai pártok közvetlen hatalmat nem gyakorolhatnak, és azt nem rendelhetik alá maguknak.

Az érdekösszeütközés tilalma

6. szakasz

Senki sem vállalhat olyan állami vagy közéleti tisztséget, amely más megbízásaival, teendőivel vagy magánérdekeivel ellentétben áll.

Az érdekösszeütközés meglétét és a megoldása során vállalt felelősséget az Alkotmány és törvények határozzák meg.

Címer, zászló és himnusz

7. szakasz

A Szerb Köztársaságnak saját címere, zászlaja és himnusza van.

A Szerb Köztársaság címere nagy és kis címerként használatos.

A Szerb Köztársaságnak zászlaja van, amelyet népi és állami zászlóként használnak.

A Szerb Köztársaság himnusza a Bože pravde című ünnepélyes dal.

A címer és a zászló külalakját és használatát, valamint a himnusz használatát törvény szabályozza.

Terület és határok

8. szakasz

A Szerb Köztársaság területe egységes és oszthatatlan.

A Szerb Köztársaság határa sérthetetlen, és az alkotmánymódosításra előirányzott eljárással változhat.

Főváros

9. szakasz

A Szerb Köztársaság fővárosa Belgrád.

Nyelv és írás

10. szakasz

A Szerb Köztársaságban a szerb nyelv és a cirill betűs írásmód van hivatalos használatban.

Más nyelvek és írások hivatalos használatát, az Alkotmánnyal összhangban, törvény szabályozza.

Az állam világisága

11. szakasz

A Szerb Köztársaság világi jellegű állam.

Az egyházak és a vallásközösségek az államtól elválasztva működnek. Egyetlen vallás sem nyilvánítható államinak vagy kötelezőnek.

A tartományi autonómia és a helyi önkormányzat

12. szakasz

Az államhatalmat a polgároknak a tartományi autonómiára és a helyi önkormányzatra való joga korlátozza.

A polgároknak a tartományi autonómiára és a helyi önkormányzatra való joga csak az alkotmányosság és a törvényesség feletti felügyelet tárgya lehet.

Az állampolgárok és a szerbek védelme külföldön

13. szakasz

A Szerb Köztársaság védelmezi állampolgárainak jogait és érdekeit külföldön.

A Szerb Köztársaság fejleszti és előmozdítja a külföldön élő szerbek kapcsolatait anyaországgal.

A nemzeti kisebbségek védelme

14. szakasz

A Szerb Köztársaság védelmezi a nemzeti kisebbségek jogait.

Az állam külön védelmet szavatol a nemzeti kisebbségeknek teljes egyenjogúságuk megvalósítása és identitásuk megőrzése érdekében.

A nemek egyenjogúsága

15. szakasz

Az állam szavatolja a nők és a férfiak egyenjogúságát, valamint fejleszti az egyenlő esélyek politikáját.

A nemzetközi viszonyok

16. szakasz

A Szerb Köztársaság külpolitikája a nemzetközi jog általánosan elfogadott elvein és szabályain alapul.

A nemzetközi jog általánosan elfogadott szabályai és a megerősített nemzetközi szerződések a Szerb Köztársaság jogrendszerének szerves részei, és közvetlenül alkalmazzák őket. A megerősített nemzetközi szerződéseknek összhangban kell lenni az Alkotmánnyal.

A külföldiek jogállása

17. szakasz

A nemzetközi szerződésekkel összhangban, a Szerb Köztársaságban a külföldieket az Alkotmányban és törvényben szavatolt minden jog megilleti, azoknak a jogoknak a kivételével, amelyek az Alkotmány és törvények szerint csak a Szerb Köztársaság állampolgárait illetik meg.

Második rész

EMBERI ÉS KISEBBSÉGI JOGOK ÉS SZABADSÁGJOGOK

1. Alapelvek

A szavatolt jogok közvetlen alkalmazása

18. szakasz

Az Alkotmányban szavatolt emberi és kisebbségi jogokat közvetlenül kell alkalmazni.

Az Alkotmány szavatolja, és ilyenként közvetlenül kell alkalmazni a nemzetközi jog általánosan elfogadott szabályaival garantált, nemzetközi szerződésekben és törvényekben megerősített emberi és kisebbségi jogokat. Törvény csak akkor írhatja elő e jogok megvalósításának módját, ha ezt az Alkotmány kifejezetten előírja, vagy ha egyes jogok természeténél fogva ez megvalósításukban elengedhetetlen, melynek során a törvény semmi esetre sem befolyásolhatja a szavatolt jogok lényegét.

Az emberi és kisebbségi jogokra vonatkozó rendelkezések értelmezése a demokratikus társadalmi értékek fejlesztésének javát szolgálja, összhangban az emberi és kisebbségi jogokra vonatkozó érvényes nemzetközi szabványokkal, valamint a megvalósításukat felügyelő nemzetközi szervezetek gyakorlatával.

Az alkotmányos garanciák célja

19. szakasz

Az elidegeníthetetlen emberi és kisebbségi jogok alkotmányos szavatolása az emberi méltóság megőrzését és minden egyén teljes szabadságának és egyenlőségének megvalósítását szolgálja a joguralom elvén alapuló igazságos, nyitott és demokratikus társadalomban.

Az emberi és kisebbségi jogok korlátozása

20. szakasz

Ha az Alkotmány megengedi a korlátozást, az Alkotmányban szavatolt emberi és kisebbségi jogok törvénnyel korlátozhatók, de csak az Alkotmány által megengedett célból és olyan mértékben, amilyen a demokratikus társadalomban a korlátozás alkotmányos céljának eléréséhez szükséges, a szavatolt jog lényegének megsértése nélkül.

Az emberi és kisebbségi jogok elért szintje nem csökkenthető.

Az emberi és kisebbségi jogok korlátozása során valamennyi állami szerv, de különösen a bíróságok, kötelesek szem előtt tartani a korlátozott jog lényegét, a korlátozás céljának fontosságát, a korlátozás jellegét és mértékét, a korlátozás és a korlátozás célja közötti viszonyt és azt, hogy ez a cél megvalósítható-e a jog kisebb mértékű korlátozásával.

A hátrányos megkülönböztetés tilalma

21. szakasz

Az Alkotmány és a törvény előtt mindenki egyenlő.

Mindenkinek joga van hátrányos megkülönböztetés nélküli egyenlő törvényes védelemre.

Tilos bármilyen alapon történő, közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetés, de különösen a faj, nem, nemzeti hovatartozás, társadalmi származás, születés, vallás, politikai vagy más meggyőződés, vagyoni állapot, kultúra, nyelv, életkor és szellemi- vagy testi fogyatékoság miatt.

Nem tekintendők hátrányos megkülönböztetésnek azok a külön intézkedések, amelyeket a Szerb Köztársaság a többi polgárhoz viszonyítva lényegében egyenlőtlen helyzetben levő egyének vagy egyének csoportja teljes egyenjogúságának elérése céljából vezethet be.

Az emberi és kisebbségi jogok és szabadságjogok védelme

22. szakasz

Mindenkit megillet a bírósági védelemre való jog, ha valamely Alkotmányban szavatolt emberi és kisebbségi joga megsérül, vagy azt megvonták tőle, valamint joga van a jogsértéssel keletkezett következmények elhárítására.

A polgároknak joguk van az Alkotmányban szavatolt szabadságjogok és jogok védelme céljából nemzetközi szervezetekhez folyamodni.

2. Az emberi jogok és szabadságjogok

A személyiség méltósága és szabad fejlődése

23. szakasz

Az emberi méltóság sérthetetlen, mindenki köteles tiszteletben tartani és védelmezni.

Mindenkinek joga van a szabad személyiségfejlődésre, ha ezzel nem sérti mások Alkotmányban szavatolt jogait.

Az életre való jog

24. szakasz

Az emberi élet sérthetetlen.

A Szerb Köztársaságban nincs halálbüntetés.

Tilos az emberi lények klónozása.

A testi és lelki épség sérthetlensége

25. szakasz

A testi és lelki épség sérthetetlen.

Senkit sem lehet kínzásnak, embertelen vagy megalázó eljárásnak vagy büntetésnek alávetni, sem önkéntes hozzájárulása nélkül rajta gyógyászati vagy tudományos kísérletet végezni.

A rabság, rabsághoz hasonló helyzet és kényszermunka tilalma

26. szakasz

Senki sem tartható rabságban vagy rabsághoz hasonló helyzetben. Tilos az emberkereskedelem bármilyen formája.

Tilos a kényszermunka.

Hátrányos helyzetben levő személy nemi vagy gazdasági kihasználása kényszermunkának számít.

Nem tekintendő kényszermunkának a büntetését szabadságvesztésen töltő személy munkája vagy szolgálata, ha munkáját az önkéntesség elvén, anyagi térítés ellenében végzi, továbbá a katonai szolgálatát töltő személy munkája vagy szolgálata, valamint a háborús helyzet vagy rendkívüli állapot idején végzett munka vagy szolgálat, összhangban a háborús helyzet vagy rendkívüli állapot kihirdetése alkalmával előírt intézkedésekkel.

A szabadságra és biztonságra való jog

27. szakasz

Mindenkit megillet a személyi szabadságára és biztonságára való jog. Szabadságvesztésre csak a törvényben előírányzott okokból és eljárás alapján kerülhet sor.

Az állami szerv részéről letartóztatott személyt azonnal, számára érthető nyelven tájékoztatni kell a szabadságfosztás okairól, a terhére rótt vádakról, valamint jogairól, és az ilyen személynek joga van szabadságvesztéséről egy általa kiválasztott személyt haladéktalanul értesíteni.

Minden szabadságától megfosztott személynek fellebbezési joga van a bíróságnál, amely sürgősségi eljárásban köteles dönten a szabadságelvonás törvényességéről, és elrendelni a szabadlábra bocsátást, ha az törvényellenes volt.

Szabadságelvonással járó büntetést csak bíróság róhat ki.

A letartóztatott személy iránti bánásmód

28. szakasz

A letartóztatott személlyel emberségesen kell bánni, személyi Méltóságának tiszteletben tartásával.

A letartóztatott személy ellen bármilyen erőszak alkalmazása tilos.

Tilos a kényszervallatás.

Kiegészítő jogok bírósági határozat nélküli letartóztatás esetén

29. szakasz

A bírósági határozat nélkül letartóztatott személlyel haladéktalanul közölni kell, hogy joga van tartózkodni bármilyen kijelentéstől, és joga van megtagadni a kihallgatást védőügyvéde távollétében, akit ő maga választ, vagy aki majd ingyenes jogsegélyben részesíti, ha védelmét nem tudja pénzelni.

A bírósági határozat nélkül letartóztatott személyt haladéktalanul, de legkésőbb 48 órán belül a hatáskörében illetékes bíróság elé kell vezetni, ellenkező esetben szabadon kell bocsátani.

Előzetes letartóztatás

30. szakasz

A bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsított személy, csak bírósági határozat alapján helyezhető előzetes letartóztatásba, ha az előzetes letartóztatás a büntető eljárás lefolytatása miatt szükséges.

Ha az őrizetbe vett személyt az előzetes letartóztatásáról szóló határozat meghozatalakor nem hallgatták ki, vagy ha az előzetes letartóztatásról szóló határozatot közvetlenül meghozatala után nem hajtották végre, a letartóztatott személyt a letartóztatástól számított 48 órán belül a hatáskörében illetékes bíróság elé kell vezetni, amely ezt követően a letartóztatásról újból dönt.

A szabadságától megfosztott személy részére a letartóztatástól számított 12 órán belül kézbesíteni kell az előzetes letartóztatásáról szóló írásbeli és megindokolt bírósági végzést. Az előzetes letartóztatásba helyezésre benyújtott fellebbezésről a bíróság 48 órás határidőn belül meghozza határozatát, és kézbesíti azt a letartóztatott személynek.

A letartóztatás időtartama

31. szakasz

A letartóztatás időtartamát a bíróság a szükséges lehető legrövidebb időre szabja meg, figyelembe véve a szabadságfosztás okait. Az elsőfokú bírósági határozatával elrendelt letartóztatás a vizsgálatban legfeljebb három hónapig tart, és azt a felsőbb bíróság, a törvénnyel összhangban, még három hónappal meghosszabbíthatja. Ha ennek az időszaknak az elteltével nem történik meg a vádemelés, a terheltet szabadon bocsátják.

A vádemelést követően a bíróság a letartóztatás időtartamát a legrövidebb szükséges időre szabja meg, a törvénnyel összhangban.

A letartóztatott személynek meg kell engedni, hogy a letartóztatás elrendelési okainak megszűntével szabadlábrol védekezzen.

A méltányos ítélkezésre való jog

32. szakasz

Mindenkit megillet a jog, hogy az ellene folyó eljárás megindításának okául szolgáló gyanú megalapozottságáról, valamint az ellene felhozott vádakról független, pártatlan és törvénnyel megalakított bíróság igazságosan és elfogadható határidőben, nyilvánosan tárgyaljon és jogairól és kötelességeiről döntést hozzon.

Mindenki számára biztosított az ingyenes tolmácsra való jog, ha a bíróságon hivatalos használatban levő nyelvet nem beszéli, vagy nem érti meg, továbbá joguk van ingyenes tolmácsra a vakoknak, siketeknek vagy némáknak.

A nyilvánosság a bíróság előtt folyó teljes eljárás folyamán, vagy annak egy részéből csak a nemzetbiztonság érdekeinek, a demokratikus társadalom közrendjének és erkölcsének védelme, valamint a kiskorúak érdekeinek és az eljárásban résztvevők magánérdekeinek védelme céljából zárható ki, a törvénnyel összhangban.

A terhelt külön jogai

33. szakasz

Mindenkinek, akit bűncselekmény elkövetésével terhelnek, joga van ahhoz, hogy a legrövidebb határidőn belül, a törvénnyel összhangban, részletesen és a számára érthető nyelven tájékoztassák a terhére rótt cselekmények jellegéről és okairól, valamint az ellene begyűjtött bizonyítékokról.

Mindenkinek, akit bűncselekmény elkövetésével terhelnek, jog van védelemre és választása szerinti védőügyvédre, a vele való zavartalan kapcsolatfenntartásra és a védelem előkészítéséhez szükséges megfelelő idő és feltételek megteremtésére.

A terheltnek, akinek nincs módja a védő költségeit viselni, joga van ingyenes védőügyvédre, ha azt a méltányosság érdeke megköveteli, a törvénnyel összhangban.

Mindenkinek, akit bűncselekmény elkövetésével terhelnek, és a bíróság számára elérhető, joga van ahhoz, hogy a jelenlétében ítélkezzenek és nem büntethető, ha nem tették számára lehetővé a meghallgatást és védelmének előadását.

Mindenkinek, akit bűncselekmény elkövetésével terhelnek, joga van személyesen vagy védőügyvédje révén előadni a mellette szóló bizonyítékokat, kihallgatni a vád tanút kihallgatni és követelni, hogy jelenlétében a vád tanúival azonos feltételek mellett hallgassák ki kel a védelem tanút is.

Mindenkinek, akit bűncselekmény elkövetésének vádjával terhelnek, joga van a késleltetés nélküli ítélkezésre.

A terhelt és a személy, aki felett bűncselekmény miatt ítélkeznek, nem köteles önmaga vagy a hozzá közel álló személy ellen vallani, sem bűnösségét beismerni.

A bűncselekmény elkövetésével terhelt személyt megillető valamennyi jog, a törvény értelmében és vele összhangban, megilleti azt a természetes személyt is, aki ellen valamely más büntetendő cselekmény miatt folyik eljárás.

Jogbiztonság a büntetőjogban

34. szakasz

Senki sem nyilvánítható bűnösnek olyan cselekményért, amelynek elkövetése előtt törvény vagy törvényen alapuló más jogszabály nem irányozott elő büntetést, és nem szabható ki olyan büntetés, amely ezért a cselekményért nem volt előírva.

A büntetést a cselekmény elkövetésének idején hatályban levő jogszabály alapján kell kiszabni, kivéve, ha a későbbi jogszabály az elkövetőre nézve kedvezőbb. A bűncselekményeket és a bűnvádi intézkedéseket törvény határozza meg.

A büntető eljárásban mindenki ártatlannak tekintendő, míg vétkességét jogerős bírósági határozat nem állapítja meg.

Senki sem üldözhető, vagy büntethető olyan bűncselekmény elkövetése miatt, amely alól jogerős ítélettel felmentették, vagy amelyért elítélték, vagy amelynek vádját jogerősen elvetették, vagy amelyben az eljárást jogerősen megszüntették; rendkívüli jogorvoslati eljárásban a bírósági határozat nem módosítható a terhelt kárára. Azonos tilalom alá tartozik valamely más büntetendő cselekményért folytatott eljárás.

Kivételesen, a büntető jogszabályokkal összhangban, engedélyezett a perújítás, ha a tényekre vonatkozó olyan új bizonyítékokat tárnak fel, amelyek, ha az ítélkezés idején ismertek lettek volna, lényegesen befolyásolhatták volna annak kimenetelét, vagy ha a korábbi eljárásban az eljárás szabályait lényegesen megsértették, ami befolyásolhatta az eljárás kimenetelét.

A háborús bűnökért, népirtásért és az emberiség ellen elkövetett bűncselekmények üldözése és a kimondott büntetések végrehajtása nem évül el.

Mentesítési és kártalanítási jog

35. szakasz

Azt a személyt, akit büntetendő cselekmény elkövetéséért alaptalanul vagy törvényellenesen fosztottak meg szabadságától, tartóztattak le vagy ítéltek el, a Szerb Köztársaságtól mentesítési és kártalanítási, valamint más, törvényben megállapított jogok illetik meg.

Mindenkinek joga van az állami szerv, közmegbízattal felruházott személy, autonóm tartományi vagy helyi önkormányzati szerv törvénytelen vagy szabálytalan munkája folytán neki okozott anyagi vagy nem anyagi jellegű kár megtérítésére.

Törvény határozza meg azokat a feltételeket, amelyek mellett a kárvallott a kártérítést a kártevőtől közvetlenül is követelni jogosult.

Az egyenlő jogvédelemre és jogorvoslatra való jog

36. szakasz

A bíróság és más állami szervek, a közmegbízattal felruházott személyek, valamint az autonóm tartomány vagy helyi önkormányzatok szervei előtt szavatolt az egyenlő jogvédelem. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy a jogáról, kötelezettségéről vagy a törvényen alapuló érdekéről döntő határozat ellen fellebbezzen vagy más jogorvoslattal éljen.

A jogi személyiségre való jog

37. szakasz

Minden személy jogképességgel rendelkezik.

A személy nagykorúvá válásával képességet szerez a jogairól és kötelezettségeiről való önálló döntéshozatalra. A nagykorúvá válás a 18. életév betöltésével áll be.

A személynév és a saját gyermek személynevének megválasztása és használata szabad.

Az állampolgárságra való jog

38. szakasz

A Szerb Köztársaság állampolgárságának megszerzését és megszűnését törvény szabályozza.

A Szerb Köztársaság állampolgára nem utasítható ki, és nem fosztható meg állampolgárságától vagy annak megváltoztatására való jogától.

A Szerb Köztársaságban született gyermeknek joga van a Szerb Köztársaság állampolgárságára, ha más állam állampolgársága megszerzési feltételeinek nem tesz eleget.

Mozgásszabadság

39. szakasz

Mindenkit megillet a Szerb Köztársaság területén való szabad mozgás és letelepedés, annak elhagyásának és az oda való visszatérés joga.

A mozgás- és letelepedési szabadság, valamint a Szerb Köztársaság elhagyásának joga törvénnyel korlátozható, ha azt büntető eljárás lefolytatása, a közrend és a közérkölcös védelme, fertőző betegségek terjedésének megakadályozása vagy a Szerb Köztársaság védelme indokolja.

A külföldiek beutazását és a Szerb Köztársaságban való tartózkodását törvény szabályozza. A külföldi személy csak az illetékes szerv határozata alapján utasítható ki, törvényben előírt eljárásban és ha számára biztosított a fellebbezés joga, és csak oda, ahol faja, neme, vallása, nemzeti hovatartozása, állampolgársága, valamely társadalmi csoporthoz tartozása, politikai véleménye miatt nem fenyegeti üldözés, vagy a jelen Alkotmányban szavatolt jogainak súlyos megszegése.

A magánlak sérthetlensége

40. szakasz

A lakás sérthetetlen.

Bíróság írásbeli határozata nélkül senki sem léphet be idegen lakásba vagy más helyiségekbe a birtokos akarata ellenére, és nem tarthat benne házkutatást. A lakás és más helyiség birtokosának joga van, hogy személyesen vagy képviselője révén és két nagykorú tanúval jelen legyen a házkutatásnál. Ha a lakás birtokosa vagy képviselője nincs jelen, a házkutatás csak két nagykorú tanú jelenlétében engedélyezett.

Bírósági határozat nélkül az idegen lakásba vagy más helyiségekbe való belépés, és kivételesen, a tanúk nélkül tartott házkutatás, csak akkor engedélyezett, ha ez bűncselekmény elkövetőjének közvetlen letartóztatása, vagy az emberekre és a vagyonra nézve közvetlen és súlyos veszély elhárítása végett szükséges, a törvénnyel előírányzott módon.

Levéltitok és az értekezés más eszközeinek titkossága

41. szakasz

A levél és más kommunikációs eszközök titkossága sérthetetlen.

Ettől való eltérés csak határozott időre és bírósági határozat alapján engedélyezett, ha az büntetőjogi eljárás vagy a Szerb Köztársaság biztonságának védelme érdekében elengedhetetlen, a törvényben előírányzott módon.

A személyi adatok védelme

42. szakasz

A személyi adatok védelme szavatolt.

A személyi adatok gyűjtését, tárolását, feldolgozását és felhasználását törvény szabályozza.

A törvénnyel összhangban, tilos és büntetendő a személyi adatoknak a begyűjtés rendeltetésén túli felhasználása, kivéve, ha ez büntető eljárás folytatása vagy a Szerb Köztársaság biztonságvédelme miatt szükséges, törvényben előírányzott módon.

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy tájékozódjon a személyiségére vonatkozó begyűjtött adatokról, a törvénnyel összhangban, valamint bírósági védelemre, ha azokkal visszaéltek.

A gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadság

43. szakasz

Szavatolt a gondolat-, a lelkiismeret-, a meggyőződés és vallásszabadság, továbbá a meggyőződés vagy a vallás megőrzése, vagy azok egyéni választás alapján történő megváltoztatása.

Senki sem köteles nyilatkozni vallási és más meggyőződéséről.

Mindenki szabadon kinyilváníthatja vallását vagy vallási meggyőződését, vallási szertartással, vallási szolgálat vagy oktatás látogatásával, mind egyénileg, mind másokkal együttesen, továbbá magánkörben vagy nyilvánosan kifejtheti vallási meggyőződését.

A vallás vagy meggyőződés szabad kinyilvánítása a demokratikus társadalomban az emberek egészsége és élete, a demokratikus társadalmi erkölcs, a polgároknak az Alkotmányban szavatolt szabadságjogai és jogai, a közbiztonság és a közrend védelme, vagy a vallási, nemzeti és fajgyűlölet kiváltásának vagy ösztönzésének megakadályozása érdekében törvénnyel korlátozható.

A szülőknek és a törvényes gyámnak joga van ahhoz, hogy meggyőződésével összhangban, gyermekét vallási és erkölcsi oktatásban részesítse.

Az egyházak és vallásközösségek

44. szakasz

Az egyházak és vallásközösségek egyenjogúak, az államtól különválva működnek.

Az egyházak és vallásközösségek egyenjogúak, önállóan szabályozzák belső szervezetrendszerüket, vallási ügyeiket, szabadon gyakorolják

nyilvános vallási szertartásaikat, alapítják és irányítják egyházi iskoláikat, szociális- és jótékonyági szervezeteiket, a törvénnyel összhangban.

Az Alkotmánybíróság a vallásközösséget csak abban az esetben tilthatja be, ha annak tevékenysége az életre, a lelki és testi épségre való jogot, a gyermekek jogait, a személyi és családi integritás jogát, a vagyona, közbiztonságra és közrendre való jogot sérti, vagy ha vallási, nemzeti vagy faji gyűlöletet vált ki vagy szít.

A katonai szolgálat lelkiismereti okokból történő megtagadása

45. szakasz

Senki sem köteles katonai vagy bármely más fegyveres szolgálatot teljesíteni, ha az hitével vagy meggyőződésével ellentétben áll.

A szolgálatot lelkiismereti okokból megtagadó személy behívható sorkatonai szolgálatának fegyverviselés nélküli teljesítésre, a törvénnyel összhangban.

A véleményalkotási és kinyilvánítási szabadságjog

46. szakasz

Szavatolt a véleményalkotási és kinyilvánítási szabadság, valamint a beszéd-, írás-, kép illetve más módon közvetített információk és eszmék igénylése, megismerése és közlése.

A véleménynyilvánítási szabadság törvényben korlátozható, ha ez mások jogainak és tekintélyének, a bíróság tekintélyének és elfogulatlanságának, a közegészségnek, a demokratikus társadalom erkölcsének, illetve a Szerb Köztársaság nemzetbiztonságának védelme érdekében szükséges.

A nemzeti hovatartozás szabad kinyilvánítására való jog

47. szakasz

A nemzeti hovatartozás kinyilvánítása szabad.

Senki sem köteles nemzeti hovatartozásáról nyilatkozni.

A másság tiszteletben tartásának ösztönzése

48. szakasz

A Szerb Köztársaság az oktatás, a művelődési élet és a tömegtájékoztatás terén foganatosított intézkedéseivel ösztönzi polgárának sajátos nemzeti, kulturális, nyelvi és vallási hovatartozásán alapuló különbségek megértését, méltányolását és tiszteletben tartását.

Faj-, nemzeti és vallási gyűlölet kiváltásának tilalma

49. szakasz

Tilos és büntetendő bármilyen faj-, nemzeti, vallási vagy más különbségtétel, gyűlölet és türelmetlenség kiváltása és szítása.

Médiaszabadság

50. szakasz

A törvényben előírányozott módon bárki szabadon, jóváhagyás nélkül alapíthat sajtót és más tömegtájékoztatási eszközöket.

A tévé- és rádióállomásokat a törvénnyel összhangban kell alapítani.

A Szerb Köztársaságban nincs cenzúra. A hatáskörében illetékes bíróság az információk és eszmék tömegtájékoztatási eszközök útján való terjesztését csak akkor akadályozhatja meg, ha ez a demokratikus társadalomban az alkotmányos rend vagy a Szerb Köztársaság területi egységének erőszakos megdöntésére vonatkozó felhívások, a hadi propaganda, a közvetlen erőszakra való bujtogatás, illetőleg a faji, nemzeti vagy vallási gyűlölet terjesztésének a megakadályozására irányul.

A személyi jogokat és érdekeket sértő valótlan, hiányos vagy pontatlanul közölt információk kiigazítására való jog érvényesítését, valamint a közzétett információra vonatkozó válaszadás jogát törvény szabályozza.

A tájékoztatásra való jog

51. szakasz

Mindenkit megillet a közérdekű kérdésekről való hiteles, átfogó és kellő időben történő tájékoztatásra való jog, és a tömegtájékoztatási eszközök e jogot kötelesek tiszteletben tartani.

Mindenkit megillet a közmegbízattással felruházott állami szervek és szervezetek birtokában levő adatokhoz való hozzáférés joga, a törvénnyel összhangban.

A választói jog

52. szakasz

A Szerb Köztársaság minden nagykorú és cselekvőképes állampolgára választásra jogosult és megválasztható.

A választói jog általános és egyenlő, a választások szabadok és közvetlenek, a szavazás pedig titkos és személyes jellegű.

A választói jog jogvédelmet élvez, a törvénnyel összhangban

A közügyek irányításában való részvétel joga

53. szakasz

A polgároknak joguk van a közügyek irányításában való részvétellelre, és azonos feltételek mellett léphetnek közszolgálati és közéleti tisztségekre.

Gyülekezési szabadság

54. szakasz

A polgárok békés célú gyülekezése szabad.

A zárt helyiségben való gyülekezéshez sem jóváhagyás sem annak bejelentése nem szükséges.

A polgárok szabadtéri gyűléseit, tüntetéseit és más gyülekezéseit az állami szerveknél be kell jelenteni, a törvénnyel összhangban.

A gyülekezési szabadság törvénnyel csak akkor korlátozható, ha a korlátozás a közegészség, közérkölc, mások jogainak vagy a Szerb Köztársaság biztonságvédelme érdekében elengedhetetlen.

A társulás szabadsága

55. szakasz

Szavatolt a politikai, szakszervezeti és minden más társulás szabadsága és bármely társuláson való kívülmaradás joga.

Egyesületek előzetes jóváhagyás nélkül az állami szerv által vezetett cégjegyzékbe való bejegyzéssel alapíthatók, a törvénnyel összhangban.

Tilosak a titkos és félkatonai társulások.

Az Alkotmánybíróság csak azokat az egyesületeket tilthatja be, amelyeknek tevékenysége az alkotmányos rend erőszakos

megdöntésére, a szavatolt emberi és kisebbségi jogok megszegésére vagy faj-, nemzeti, illetve vallási gyűlölet keltésére irányul.

Az alkotmánybírák, a bírák, az ügyészek, a polgári jogvédő, a rendőrség és a hadsereg kötelékébe tartozó személyek nem lehetnek politikai párt tagjai.

A petíciós jog

56. szakasz

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyénileg vagy másokkal együttesen az állami szervek, a közmegbízattal felruházott szervezetek, az autonóm tartomány szervei és a helyi önkormányzat szervei elé petíciót és más beadványt terjesszen, és ha igényt tart rá, tőlük erről választ kapjon.

Petíció és más beadvány benyújtása miatt senki sem viselhet káros következményeket.

Senki sem viselhet káros következményeket a benyújtott petícióban vagy más beadványban kifejtett álláspontjai miatt, kivéve ha ezzel bűncselekményt követett el.

A menedékjog

57. szakasz

Az a külföldi személy, aki megalapozottan tart a faja, neme, nyelve, vallása, nemzeti hovatartozása vagy valamely csoporthoz tartozása, vagy politikai meggyőződése miatti üldözéstől, a Szerb Köztársaságban menedékjogot élvez.

A menedékjog megszerzésének eljárását törvény szabályozza.

A vagyonra való jog

57. szakasz

Szavatolt a tulajdon és a jogszerűen szerzett egyéb vagyoni jogok békés élvezete.

A tulajdonjog csak a törvény alapján megállapított közérdekből vonható meg, vagy korlátozható, a piaci értéknél nem alacsonyabb kártalanítás ellenében.

A tulajdon használatának módja törvényben korlátozható.

Adóbeszedés, más közteher és bírság megfizettetése céljából a tulajdon csak törvénnyel összhangban kobo­zható el vagy korlátozható.

Az öröklésre való jog

58. szakasz

Szavatolt az öröklésre való jog, a törvénnyel összhangban.

Az öröklésre való jog közkötelezettség elmulasztása miatt nem zárható ki és nem korlátozható.

Munkavállalásra való jog

60. szakasz

Szavatolt a munkavállalásra való jog, a törvénnyel összhangban.

Mindenkinek joga van munkájának szabad megválasztására.

Mindenki számára azonos feltételekkel hozzáférhető minden munkahely.

A munkán mindenkit megillet a személyi méltósága, a biztonságos és egészséges munkafeltételek, a szükséges munkahelyi védelem, a korlátozott munkaidő, a napi és heti pihenőidő, a fizetett évi szabadság, a munkája utáni méltányos térítés és a munkaviszony megszűnésének esetén való jogvédelem. Ezekről a jogairól senki sem mondhat le.

A nők, a fiatal munkavállalók és a rokkantak számára külön munkahelyi védelmet és külön munkafeltételeket kell biztosítani, a törvénnyel összhangban.

Munkabeszüntetésre való jog

61. szakasz

A foglalkoztatottnak joguk van a munka beszüntetésére, a törvénnyel és a kollektív szerződéssel összhangban.

A munkabeszüntetésre való jog csak törvénnyel korlátozható, a tevékenység természetével és fajtájával összhangban.

A házasságkötésre való jog és a házastársak egyenjogúsága

62. szakasz

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy szabadon döntsön a házasságkötésről és annak felbontásáról.

A házasságot a férfi és a nő szabad beleegyezése alapján az állami szerv előtt kell megkötö­ni.

A házasság megkötése, tartama és felbontása a férfi és a nő egyenjogúságán alapszik.

A házasságot, valamint a házassági és családi viszonyokat törvény szabályozza.

A házasságon kívüli közösség a házassággal egyenértékű, a törvénnyel összhangban.

A szülésről való döntés szabadsága

63. szakasz

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy szabadon döntsön gyermekei születéséről.

A Szerb Köztársaság a szülőket ösztönzi a gyermekvállalásra, és ilyen értelemben támogatja őket.

A gyermek jogai

64. szakasz

A gyermekek életkoruknak és szellemi érettségüknek megfelelően gyakorolják emberi jogukat.

Minden gyermeknek joga van személyi nevére, a születési anyakönyvbe való bejegyzésre és arra, hogy megtudja származását és megőrizze identitását.

A gyermekek védelmet élveznek a lelki, testi, gazdasági és mindennemű más kizsákmálástól és visszaéléstől.

A házasságon kívül született gyermekek jogai azonosak a házasságban született gyermekekével.

A gyermek jogait és azok védelmét törvény szabályozza.

A szülők jogai és kötelességei

65. szakasz

A szülőknek joga és kötelessége van eltartani, nevelni és taníttatni gyermekeiket és ebben egyenjogúak.

Az egyiktől vagy mindkét szülőtől az összes vagy egyes jogokat csak bírósági határozat alapján lehet megvonni vagy korlátozni, ha az a gyermek legjobb érdekeit szolgálja, a törvénnyel összhangban.

A család, az anya, az önellátó szülő és a gyermek kiemelt védelme

66. szakasz

A család, az anya, az önellátó szülő és a gyermek a Szerb Köztársaságban kiemelt védelmet élveznek, a törvénnyel összhangban.

Az anyát szülés előtt és után külön támogatás és védelem illeti meg.

Kiemelt védelemben részesülnek azok a gyermekek, amelyekről a szülők nem gondoskodnak és a szellemileg és testileg fogyatékos gyermekek.

A 15 éven aluli gyermekeket nem lehet foglalkoztatni, a 18 éven aluliak pedig nem végezhetnek egészségükre és erkölcsükre nézve ártalmas munkát.

A jogsegélyre való jog

67. szakasz

Törvényben meghatározott feltételekkel mindenkinek szavatolt a jogsegélyre való jog.

Jogsegélyt az ügyvédség, mint önálló és független szolgálat, valamint a helyi önkormányzatokban alakított jogsegélyszolgálatok nyújtanak, a törvénnyel összhangban.

Törvény szabályozza, mely esetekben ingyenes a jogsegélynyújtás.

Egészségvédelem

68. szakasz

Mindenkinek joga van testi és lelki egészségének védelmére.

Ha azt más módon nem valósítják meg, a gyermekek, a terhes nők, a szülési szabadságon lévő anyák, a hét évnél fiatalabb gyermekeket önállóan ellátó szülők és az idős személyek egészségvédelme a közbevételekből valósul meg, a törvénnyel összhangban.

A betegbiztosítást, az egészségvédelmet és az egészségügyi alapok megalapítását törvény szabályozza.

A Szerb Köztársaság támogatja az egészségügyi kultúra és a testnevelés fejlesztését.

Szociális védelem

69. szakasz

A szociális és megélhetési nehézségek leküzdéséhez, valamint az alapvető létszükségletek kielégítési feltételeinek megteremtéséhez a társadalom támogatására szoruló polgárok és családok szociális védelemre jogosultak, amely a szociális igazságosság, az emberiség és az emberi méltóság tiszteletben tartásának elvein alapul.

A foglalkoztatottak és családjaik szociális védelemre és biztosításra való jogát törvény szabályozza.

A foglalkoztatott az ideiglenes munkaképtelenség esetén keresetének megtérítésére, ideiglenes munkanélkülisége esetén térítésre jogosult, a törvénnyel összhangban.

A rokkantak, a háborús veteránok és a háború áldozatai kiemelt védelemben részesednek, a törvénnyel összhangban.

A szociális védelmi alapokat a törvénnyel összhangban létesítik.

Nyugdíjbiztosítás

70. szakasz

A nyugdíjbiztosítást törvény szabályozza.

A Szerb Köztársaság gondoskodik a nyugdíjasok anyagi biztonságáról.

Az oktatásra való jog

71. szakasz

Mindenkinek joga van, hogy oktatásban részesüljön.

Az általános iskolai oktatás kötelező és ingyenes, a középfokú oktatás ingyenes.

A felsőfokú oktatás valamennyi polgárnak azonos feltételekkel egyformán hozzáférhető. A kedvezőtlen anyagi helyzetű, sikeres és tehetséges tanulóknak a Szerb Köztársaság lehetővé teszi az ingyenes felsőfokú oktatást, a törvénnyel összhangban.

Az iskolák és egyetemek alapítását törvény szabályozza.

Az egyetem autonómiája

72. szakasz

Szavatolt az egyetemek, felsőoktatási és tudományos intézmények autonómiája.

Az egyetemek, felsőoktatási és tudományos intézmények önállóan határoznak szervezeti felépítésükről és működésükről, a törvénnyel összhangban.

A tudományos és művészi alkotómunka szabadsága

73. szakasz

A tudományos és művészi alkotómunka szabad.

Szavatoltak a tudományos és művészi alkotások szerzőinek erkölcsi és anyagi jogaik, a törvénnyel összhangban.

A Szerb Köztársaság támogatja a tudomány, a kultúra és a művészet fejlődését.

Egészséges környezet

74. szakasz

Mindenkinek joga van az egészséges környezetre és a környezet állapotáról való idejekorán történő és tárgyilagos tájékoztatásra.

A környezetvédelemért mindenki, de különösen a Szerb Köztársaság és az autonóm tartomány felelősek.

Mindenki köteles őrizni és javítani a környezet minőségét.

3. A nemzeti kisebbségek tagjainak jogai

Alaprendelkezés

75. szakasz

Azokon a jogokon kívül, amelyeket az Alkotmány minden polgárnak szavatol, a nemzeti kisebbségek tagjainak kiegészítő, egyéni vagy kollektív jogok is szavatoltak. Az egyéni jogok érvényesítése egyénileg, a kollektív jogoké pedig másokkal egyetemben történik, az Alkotmánnyal, a törvénnyel és a nemzetközi szerződésekkel összhangban.

A nemzeti kisebbségek tagjai kollektív jogaik által, közvetlenül vagy képviselőik révén részt vesznek a döntéshozatalban, vagy önmaguk döntenek a kultúrájukra, oktatásukra, tájékoztatásukra, nyelvük és írásuk hivatalos használatára vonatkozó egyes kérdésekről, a törvénnyel összhangban.

A kultúra, az oktatás, a tájékoztatás valamint a hivatalos nyelv- és íráshasználat területén megvalósuló önkormányzati jogok érvényesítése céljából a nemzeti kisebbségek tagjai nemzeti tanácsokat választhatnak, a törvénnyel összhangban.

A nemzeti kisebbségek hátrányos megkülönböztetésének tilalma

76. szakasz

Szavatolt a nemzeti kisebbségek tagjainak törvény előtti egyenlősége és egyenlő törvényes védelme.

Tilos a nemzeti kisebbséghez tartozás miatti bármilyen hátrányos megkülönböztetés.

Nem számítanak hátrányos megkülönböztetésnek azok a külön jogszabályok és ideiglenes intézkedések, amelyeket a Szerb Köztársaság a nemzeti kisebbségek tagjai és a többségi nemzethez tartozó polgárok közötti teljes egyenjogúság elérése érdekében vezethet be a gazdasági, szociális, kulturális és politikai életben, ha ezek az intézkedések a kisebbségek tagjait különösen érintő és kifejezetten hátrányos életkörülményeik javítására irányulnak.

Egyenjogúság a közügyek irányításában

77. szakasz

A nemzeti kisebbségek tagjainak a többi polgárral azonos feltételekkel joguk van a közügyek irányításában való részvételre és a közéleti tisztségek betöltésére.

Az állami szervekben, közszolgálatokban, az autonóm tartomány és a helyi önkormányzatok szerveiben történő foglalkoztatás alkalmával szem előtt kell tartani a lakosság nemzeti összetételét és a nemzeti kisebbségek tagjainak megfelelő képviseletét.

Az erőszakos beolvasztás tilalma

78. szakasz

Tilos a nemzeti kisebbségek tagjainak erőszakos beolvasztása.

A nemzeti kisebbségek erőszakos beolvasztására irányuló mindennemű cselekménytől való védelmet törvény szabályozza.

Tilos az olyan intézkedések fogantatása, amelyek a lakosság nemzeti összetételének mesterséges megváltoztatását idéznék elő azokon a területeken, ahol a nemzeti kisebbségek tagjai hagyományosan és jelentős számban élnek.

A sajátosság megőrzésére való jog

79. szakasz

A nemzeti kisebbségek tagjainak joguk van: a nemzeti, etnikai, kulturális és vallási sajátosságaik kifejezésére, őrzésére, ápolására, fejlesztésére és nyilvános kifejezésére; jelképeik nyilvános helyeken való használatára; nyelvük és írásuk használatára; hogy azokban a környezetekben, ahol az összlakosság jelentős számarányát képezik az állami szervek, a közmegbízattal felruházott szervezetek, az autonóm tartomány és helyi önkormányzatok szervei anyanyelvükön folytassák az eljárásokat; az anyanyelvű oktatásra az állami és az autonóm tartományi intézményekben; oktatási magánintézmények alapítására; saját nyelvükön használni családi és utónevüket; azokban a környezetekben, ahol az összlakosság jelentős számarányát képezik a hagyományos helyi elnevezéseket, az utcaneveket, a településeket és topográfiai jeleket saját nyelvükön kiírni; saját nyelvükön teljes körű, kellő idejű és elfogulatlan tájékoztatásra, ideértve az értesítések és eszmék kifejezését, fogadását, közlését és cseréjét is; saját tömegtájékoztatási eszközeik megalapítására, a törvénnyel összhangban.

Az Alkotmánnyal összhangban, törvény alapján, a nemzeti kisebbségek tagjai számára a tartományi jogszabályokkal kiegészítő jogokat is meg lehet állapítani.

Társulási jog és a nemzettársakkal való együttműködés joga

80. szakasz

A nemzeti kisebbségek tagjai közoktatási és művelődési egyesületeket alapíthatnak, amelyek finanszírozása önkéntes alapon történik.

A Szerb Köztársaság a nemzeti kisebbségek közoktatási és művelődési egyesületeinek elismeri a nemzeti kisebbségek tagjai jogainak érvényesítésében betöltött kiemelt szerepét.

A nemzeti kisebbségek tagjainak joguk van a Szerb Köztársaság területén kívül élő honfitársaikkal való akadálytalan kapcsolattartásra és együttműködésre.

A tolerancia szellemének fejlesztése

81. szakasz

Az oktatás, a művelődés és a tájékoztatás terén Szerbia ösztönzi a tolerancia szellemét és a kultúrák közötti párbeszédet és a területén élő valamennyi ember kölcsönös tiszteletben tartásának, megértésének és együttműködésének fejlesztése érdekében hatékony intézkedéseket foganatosít, tekintet nélkül etnikai, kulturális, nyelvi vagy vallási identitásukra.

Harmadik rész GAZDASÁGI BERENDEZÉS ÉS ÁLLAMI PÉNZÜGYEK

1. Gazdasági berendezés

Alapelvek

82. szakasz

A Szerb Köztársaság gazdasági berendezése a piacgazdaságon, a nyitott és szabad piacon, a szabad vállalkozáson, a gazdasági alanyok önállóságán valamint a magán- és más tulajdoni formák egyenrangúságán alapul.

A Szerb Köztársaság egységes gazdasági térséget képez, amelynek egységes az áru- és munkaerő, valamint tőke- és a szolgáltatások piaca.

A piacgazdaságnak a foglalkoztatottak szociális és gazdasági helyzetére való hatásait a szakszervezet és a munkáltatók szociális párbeszéde révén hangolják össze.

A vállalkozás szabadsága

83. szakasz

A vállalkozás szabad.

A vállalkozás az emberek egészségének, a környezet és a természeti kincsek védelme, valamint a Szerb Köztársaság biztonsága érdekében törvénnyel korlátozható.

Piaci helyzet

84. szakasz

A piacon mindenkinek azonos a jogi helyzete.

Tilosak az olyan aktusok, amelyek a törvénnyel ellentétben, monopol- vagy domináns helyzet megteremtésével, vagy az ilyennel való visszaéléssel korlátozzák a szabad versenyt.

A törvényen alapuló tőkebefektetéssel szerzett jogok törvénnyel nem csökkenthetők.

A külföldi személyek a piacon egyenrangúak a hazai személyekkel.

A külföldi személyek tulajdonjoga

85. szakasz

Külföldi természetes és jogi személyek ingatlanok felett tulajdonjogot szerezhhetnek, a törvénnyel vagy nemzetközi szerződéssel összhangban.

Külföldi személyek koncessziós jogot, valamint törvényben meghatározott más jogokat szerezhhetnek a természeti kincsek és a közérdekű javak felett.

A tulajdon minden formájának egyenrangúsága

86. szakasz

Szavatolt a magán-, a szövetkezeti és a köztulajdon. Köztulajdon az állami tulajdon, az autonóm tartomány tulajdona és a helyi önkormányzat tulajdona. A tulajdon valamennyi formája azonos jogvédelmet élvez.

A meglévő társadalmi tulajdon magántulajdonná válik, a törvénnyel előírt feltételekkel, módon és határidőn belül.

A köztulajdont képező eszközök a törvénnyel előírt módon és feltételekkel tulajdoníthatók el.

Állami tulajdon

87. szakasz

A természeti kincsek, a törvénnyel közérdekűvé nyilvánított javak és a Szerb Köztársaság szervei részéről használt vagyon állami tulajdon képeznek. Állami tulajdonban lehetnek más tárgyak és jogok is, a törvénnyel összhangban.

Természetes és jogi személyek egyes közhasználati javak felett a törvénnyel előírt feltételekkel és módon szerezhhetnek bizonyos jogokat.

A természeti kincsek használatának feltételeit és módját törvény határozza meg.

Az autonóm tartomány és a helyi önkormányzatok vagyonát, annak használatát, valamint a velük való rendelkezést törvény szabályozza.

A földterületek

88. szakasz

A magántulajdonban levő mezőgazdasági termőföldek, az erdővel borított földterületek és a városi építészeti telkek használata és a velük való rendelkezés szabad.

A környezet károsításától való veszély elhárítása vagy más személyek jogai és törvényen alapuló érdekei megsértésének megakadályozása érdekében törvénnyel korlátozható a használat és a rendelkezés módja, illetve előírhatók a használat és rendelkezés feltételei.

Az örökség őrzése

89. szakasz

Mindenkinek kötelessége megőrizni a természeti ritkaságokat és a tudományos, kulturális és történelmi örökséget, mint közérdekű javakat, a törvénnyel összhangban.

A Szerb Köztársaságra, az autonóm tartományokra és a helyi önkormányzatokra külön felelősség hárul az örökség megőrzésében.

Fogyasztóvédelem

90. szakasz

A Szerb Köztársaság védelmezi a fogyasztókat.

Különösen tiltottak a fogyasztók egészsége, biztonsága és magánélete ellen irányuló cselekmények, valamint mindennemű tisztességtelen piaci magatartás.

2. Államháztartás

Adók és más bevételek

91. szakasz

A Szerb Köztársaság, az autonóm tartomány és a helyi önkormányzatok hatásköri teendőinek ellátására szükséges eszközöket az adókból és a más, törvényben meghatározott forrásokból kell biztosítani.

Az adó- és más közteherfizetési kötelezettség általános, és a kötelezett személy gazdasági erején alapul.

A költségvetés

92. szakasz

A Szerb Köztársaság, az autonóm tartomány és a helyi önkormányzatok költségvetéssel rendelkeznek, melyben kötelezően ki kell mutatni a hatásköri teendők finanszírozására szolgáló valamennyi bevételt és kiadást.

A költségvetés elfogadásának határidejét és az ideiglenes finanszírozás rendszerét törvény szabályozza.

Valamennyi költségvetés végrehajtását az Állami Számvevőszék ellenőrzi.

A Nemzetgyűlés a költségvetés zárszámadási javaslatát az Állami Számvevőszék véleményének megszerzését követően vitatja meg.

Közzadósság

93. szakasz

A Szerb Köztársaság, az autonóm tartomány és a helyi önkormányzatok adósságot vállalhatnak.

Az adósságvállalási feltételeket és eljárást törvény szabályozza.

A fejlődés kiegyensúlyozása

94. szakasz

A Szerb Köztársaság gondoskodik a kiegyensúlyozott és fenntartható regionális fejlesztésről, a törvénnyel összhangban.

A Szerb Nemzeti Bank

95. szakasz

A Szerb Nemzeti Bank a Szerb Köztársaság központi bankintézménye, önálló, munkája felett a Nemzetgyűlés gyakorol felügyeletet, és ennek tartozik felelősséggel.

A Szerb Nemzeti Bank élén a Nemzetgyűlés által választott bankkormányzó áll.

A Szerb Nemzeti Bankról törvényt kell hozni.

Az Állami Számvevőszék

96. szakasz

Az Állami Számvevőszék a Szerb Köztársaság közeszközei felülvizsgálására alapított legfelső állami szerv, munkájában önálló, munkája felett a Nemzetgyűlés gyakorol felügyeletet, és ennek tartozik felelősséggel.

A z Állami Számvevőszékről törvényt kell hozni.

Negyedik rész A SZERB KÖZTÁRSASÁG HATÁSKÖRE A SZERB

Köztársaság hatásköre

97. szakasz

A Szerb Köztársaság szabályozza és biztosítja:

1. a Szerb Köztársaság szuverenitását, függetlenségét, területi egységét és biztonságát, nemzetközi helyzetét és más államokkal és nemzetközi szervezetekkel való viszonyát;
2. a polgárok szabadságjogainak és jogainak a megvalósítását és védelmét; az alkotmányosságot és a törvényességet; a bírósági és más állami szervek előtti eljárásokat; a polgárok jelen Alkotmányban szavatolt szabadságjogainak és jogainak, valamint a törvény és más jogszabályok és általános aktusok megsértéséért járó felelősséget és szankciókat; a bűncselekmények esetében a közkegyelmet és megkegyelmezést;
3. a Szerb Köztársaság területi berendezését; a helyi önkormányzati rendszert;
4. a Szerb Köztársaság és polgárainak védelmét és biztonságát; a rendkívüli állapot esetén foganatosítandó intézkedéseket;
5. a határátlépési rendszert és az áru- és szolgáltatásforgalom, valamint az utasforgalom ellenőrzését a határon; a külföldi személyek és a külföldi jogi személyek helyzetét;
6. az egységes piacot; a gazdasági alanyok jogállását; az egyes gazdasági és más tevékenységek végzésének rendszerét; az árutartalékokat; a pénz-, bank-, valuta- és vámrendszert; a külgazdasági kapcsolatokat; a külfölddel való hitelviszonyok rendszerét; az adórendszert;

7. a tulajdonjogi és kötelmi viszonyokat és valamennyi tulajdonforma védelmét;
8. a munkaviszonyokra vonatkozó rendszert, a munkahelyi védelmet, a foglalkoztatást, a szociális biztosítást és szociális biztonságot szavatoló egyéb formákat; más közérdekű gazdasági és szociális viszonyokat;
9. a fenntartható fejlődést; a környezetvédelem és -fejlesztés rendszerét; a növény és állatvilág védelmét és fejlesztését; a fegyverek, a mérgező, gyúlékony, robbanó, radioaktív és más veszélyes anyagok gyártását, forgalmazását és szállítását;
10. az egészségügyi, szociális, harcos- és rokkantvédelmi, gyermekellátási, oktatási, művelődési rendszert és a kulturális javak védelmének rendszerét, a sportrendszert, a tömegtájékoztatási rendszert; a közszolgálatok rendszerét;
11. a jogi személyek eszközeivel való rendelkezés törvényességének ellenőrzését; a közeszközök pénzügyi felülvizsgálását; a statisztikai és egyéb közérdekű adatok begyűjtését;
12. a Szerb Köztársaság fejlesztését, a Szerb Köztársaság egyes részeinek kiegyensúlyozott fejlődésére irányuló politikát és intézkedéseket, ideértve a kevésbé fejlett vidékek fejlesztését is; a területszervezést és használatot; a tudományos és technológiai fejlődést;
13. valamennyi közlekedési forma rendszerét és biztonságát;
14. a Szerb Köztársaság ünnepeit és kitüntetéseit;
15. a Szerb Köztársaság Alkotmányban és törvényben meghatározott jogai és kötelezettségei megvalósításának finanszírozását;
16. a köztársasági szervek szervezeti felépítését, hatáskörét és működését;
17. a Szerb Köztársaság érdekeit szolgáló egyéb viszonyokat, az Alkotmánnyal összhangban.

Ötödik rész HATALMI BERENDEZÉS

1. A Nemzetgyűlés

A Nemzetgyűlés jogállása

98. szakasz

A Szerb Köztársaságban a Nemzetgyűlés legfelső képviseleti testület és az alkotmányozó és törvényhozó hatalom letéteményese.

Hatásköre

99. szakasz

A Nemzetgyűlés:

1. meghozza és módosítja az Alkotmányt,
2. dönt a Szerb Köztársaság határainak módosításáról,
3. kiírja a köztársasági népszavazást,

4. megerősíti a nemzetközi szerződéseket, amikor ezt a kötelezettséget a törvény előírja,
5. dönt a háborúról és a békéről, valamint kihirdeti a rendkívüli állapotot,
6. ellenőrzi a biztonsági szolgálat munkáját,
7. meghozza a Szerb Köztársaság hatáskörébe tartozó törvényeket és egyéb általános aktusokat,
8. előzetesen jóváhagyja az autonóm tartomány státútumát,
9. elfogadja a honvédelmi stratégiát,
10. elfogadja a fejlesztési és területrendezési tervet,
11. a kormány javaslatára elfogadja a Szerb Köztársaság költségvetését és zárszámadását,
12. közkegyelemben részesíti a bűncselekmények elkövetőit.

Választói jogai keretében a Nemzetgyűlés:

1. megválasztja a kormányt, felügyeli annak munkáját és dönt a kormány és a miniszterek megbízatásának megszűnéséről,
2. megválasztja és felmenti az alkotmánybírákat,
3. megválasztja a Legfelsőbb Semmitőszék elnökét, a bíróságok elnökeit, a köztársasági ügyészt, az ügyészeket, a bírákat és az ügyészhelyetteseket, az Alkotmánnyal összhangban,
4. megválasztja és felmenti a Szerb Nemzeti Bank kormányzóját és felügyeli annak munkáját,
5. megválasztja és felmenti a polgári jogvédőt és felügyeli annak munkáját,
6. törvényben meghatározott más tisztségviselőket választ meg és ment fel.

A Nemzetgyűlés Alkotmányban és törvényben meghatározott más feladatokat is ellát.

A Nemzetgyűlés összetétele

100. szakasz

A Nemzetgyűlés 250, közvetlen választáson, titkos szavazással megválasztott népképviselőből áll, a törvénnyel összhangban.

A Nemzetgyűlésben biztosított a nemek és a nemzeti kisebbségek egyenrangúsága és egyenjogú képviselete, a törvénnyel összhangban.

A népképviselők megválasztása és a Nemzetgyűlés megalakítása

101. szakasz

A népképviselői választást a köztársasági elnök írja ki, 90 nappal a Nemzetgyűlés mandátumának lejáratá előtt, úgy, hogy a választást 60 napos határidőn belül le kell bonyolítani.

A Nemzetgyűlés első ülését az előző összetételű Nemzetgyűlés elnöke hívja össze, oly módon, hogy az ülést legkésőbb a végleges választási eredmények kihirdetését követő 30 napon belül meg kell tartani.

A Nemzetgyűlés az első ülésen a képviselői mandátumokat erősíti meg.

A Nemzetgyűlés a népképviselők kétharmada mandátumának megerősítésével alakul meg.

A mandátumok megerősítéséről hozott határozat megfellebbezhető az Alkotmánybíróságnál, amely a fellebbezésről 72 órás határidőn belül dönt.

A népképviselők kétharmada mandátumának megerősítésével megszűnik a Nemzetgyűlés előző összetételének mandátuma.

A népképviselők jogállása

102. szakasz

A népképviselő mandátuma a Nemzetgyűlésben való megerősítésének napjától kezdődik és négy évig, illetve a Nemzetgyűlés ezen összetétele képviselői mandátumának megszűnéséig tart.

A népképviselő a törvényben meghatározott feltételekkel mandátumát szabadon és visszavonhatatlanul az őt képviselőnek javasoló politikai párt rendelkezésére bocsáthatja.

A népképviselő nem lehet az autonóm tartomány képviselőházi képviselője, sem tisztségviselő a végrehajtó hatalom és az igazságszolgáltatás szerveiben, és nem tölthet be, illetve láthat el a törvény által érdek-összeférhetetlenségként megállapított más megbízatást, hivatást vagy kötelezettséget sem.

A népképviselők megválasztását, mandátumuk megszűnését és jogállását törvény szabályozza.

A népképviselő mentelmi joga

103. szakasz

A népképviselő mentelmi jogot élvez.

A népképviselőt nem vonható büntetőjogi vagy más felelősségre népképviselői megbízatása során kinyilvánított véleménye vagy szavazása miatt.

A mentelmi jogára hivatkozó népképviselőt a Nemzetgyűlés jóváhagyása nélkül nem lehet letartóztatni, sem ellene büntető vagy olyan más eljárást folytatni, amelyben börtönbüntetés róható ki.

A népképviselő a Nemzetgyűlés jóváhagyása nélkül is letartóztatható, ha olyan bűncselekmény elkövetésében érik tetten, amely miatt öt évnél hosszabb szabadságvesztéssel büntetendő.

Mentelmi jogra való hivatkozás esetén, a büntető- vagy más eljárásban, az adott eljárás időhatárait felfüggesztik.

Az a tény, hogy a népképviselő nem hivatkozik mentelmi jogára, nem zárja ki a Nemzetgyűlés jogát, hogy képviselője számára mégis mentelmet biztosítson.

A Nemzetgyűlés elnöke és alelnökei

104. szakasz

A Nemzetgyűlés valamennyi képviselőjének szótöbbségével megválasztja a Nemzetgyűlés elnökét és egy, vagy több alelnökét.

A Nemzetgyűlés elnöke képviseli a Nemzetgyűlést, összehívja üléseit, elnököl az üléseken és az Alkotmánnyal, a törvénnyel és a Nemzetgyűlés ügyrendjével meghatározott egyéb feladatokat is ellát.

A nemzetgyűlési döntéshozatal módja

105. szakasz

A Nemzetgyűlés határozatait a népképviselők szótöbbségével hozza meg, az ülésen, amelyen jelen van a népképviselők többsége.

A Nemzetgyűlés valamennyi népképviselő szótöbbségével:

1. közkegyelemben részesít bűncselekmények elkövetéséért,
2. kihirdeti és megszünteti a rendkívüli állapotot,
3. hadi- és rendkívüli állapot idején dönt az emberi és kisebbségi jogokat korlátozó intézkedésekről,
4. törvényt hoz, amellyel a Szerb Köztársaság a saját hatáskörébe tartozó egyes kérdéseket az autonóm tartományokra és a helyi önkormányzatokra ruházza át,
5. előzetesen jóváhagyja az autonóm tartomány státútumát,
6. dönt a működését szabályozó ügyrendről,
7. megvonja a népképviselők, a köztársasági elnök, a kormánytagok és a polgári jogvédő mentelmi jogát,
8. elfogadja a költségvetést és a zárszámadást,
9. megválasztja a kormánytagokat, és dönt a kormány és a miniszterek mandátumának megszűnéséről,
10. dönt az interpellációra adott válaszról,
11. megválasztja az alkotmánybírákat, dönt felmentésükről és megbízatásuk megszűnéséről,
12. megválasztja a Legfelsőbb Semmítőszék elnökét, a bíróságok elnökeit, a köztársasági ügyészt és az ügyészeket, és dönt tisztségük megszűnéséről;
13. megválasztja a bírákat és az ügyészhelyetteseket, az Alkotmánnyal összhangban,
14. megválasztja és felmenti a Szerb Nemzeti Bank kormányzóját, a Kormányzótanácsot és a polgári jogvédőt,
15. ellátja a Nemzetgyűlés egyéb választói feladatait is.

A Nemzetgyűlés valamennyi népképviselő szótöbbségével dönt azon törvényekről, amelyek szabályozzák:

1. a népszavazást és a polgári kezdeményezést,
2. a nemzeti kisebbségek tagjai egyéni és kollektív jogainak érvényesítését,
3. a fejlesztési és területrendezési tervet,
4. az állami adósságvállalást,

5. az autonóm tartományok és a helyi önkormányzatok területét,
6. a nemzetközi szerződések megkötését és megerősítését,
7. az Alkotmányban meghatározott egyéb kérdéseket.

Ülésezés

106. szakasz

A Nemzetgyűlés évente két rendes ülészakot tart.

Első rendes ülészaka március első munkanapján, második rendes ülészaka október első munkanapján kezdődik. A rendes ülészak legfeljebb 90 napig tarthat.

A Nemzetgyűlés rendkívüli ülészakot a népképviselők legalább egy harmadának kérelmére vagy a kormány kérelmére tart, előre meghatározott napirenddel.

A Nemzetgyűlés hadi- vagy rendkívüli állapot kihirdetése után összehívás nélkül ül össze.

Törvény előterjesztési jog

107. szakasz

Törvények, egyéb jogszabályok és általános aktusok előterjesztésére minden népképviselő, a Kormány, az autonóm tartomány képviselőháza vagy legalább 30 000 választópolgár jogosult.

A polgári jogvédő és a Szerb Nemzeti Bank saját hatásköréből terjeszthet elő törvényeket.

Népszavazás

108. szakasz

Valamennyi népképviselő többségének vagy legalább 100 000 választópolgár kérésére a Nemzetgyűlés népszavazást ír ki a hatáskörébe tartozó kérdésekről, az Alkotmánnyal és a törvénnyel összhangban.

Népszavazás tárgyát nem képezhetik a nemzetközi szerződésekből eredő kötelezettségek, az emberi és kisebbségi jogokra és szabadságjogokra vonatkozó törvények, adó- és egyéb pénzügyi törvények, a költségvetés és a zárszámadás, a rendkívüli állapot bevezetése és a közkegyelem meghirdetése, valamint a Nemzetgyűlés választói jogkörébe tartozó kérdések.

A Nemzetgyűlés feloszlátása

109. szakasz

A Kormány megindokolt javaslatára a köztársasági elnök feloszthatja a Nemzetgyűlést.

A kormány nem javasolhatja a Nemzetgyűlés feloszlátását, ha kezdeményezték a kormány iránti bizalmi szavazást, vagy ha felvetette saját bizalmi kérdését.

A Nemzetgyűlést feloszlátják, ha a megalakulásától számított 90 napon belül nem választja meg a kormányt.

A Nemzetgyűlés nem osztható fel hadi- vagy rendkívüli állapot idején.

A köztársasági elnök az Alkotmányban meghatározott esetekben a

Nemzetgyűlést rendelettel köteles felosztatni.

A Nemzetgyűlés felosztatásával egyidejűleg a köztársasági elnök népképviselői választást ír ki úgy, hogy a választás legkésőbb a kiírástól számított 60 napon belül véget érjen.

A felosztatott Nemzetgyűlés csupán a törvényben meghatározott folyó vagy halaszthatatlanügyeket intézi. A hadi- vagy rendkívüli állapot kihirdetése esetén újból helyreáll a Nemzetgyűlés teljes hatásköre, amely a hadi-, illetve a rendkívüli állapot megszűnéséig marad érvényben.

Törvény a Nemzetgyűlésről

110. szakasz

A Nemzetgyűlésről törvényt kell hozni.

2. A köztársasági elnök

A köztársasági elnök jogállása

111. szakasz

A köztársasági elnök kifejezi a Szerb Köztársaság állami egységét.

Hatásköre

112. szakasz

A köztársasági elnök:

1. képviseli a Szerb Köztársaságot az országban és külföldön,
2. rendelettel kihirdeti a törvényeket, az Alkotmánnyal összhangban,
3. a Nemzetgyűlésnek javaslatot tesz a kormányfő-jelölt személyére, miután meghallgatta a megválasztott választási listák képviselőinek véleményét,
4. a Nemzetgyűlésnek javaslatot tesz a tisztségviselők személyére, az Alkotmánnyal és a törvénnyel összhangban,
5. rendelettel tisztségbe helyezi és visszavonja a Szerb Köztársaságnak a kormány által javasolt nagyköveteit,
6. átveszi a külföldi diplomáciai képviselők megbízó és visszavonási leveleit,
7. kegyelemben részesít, és a kitüntetésekkel ítél oda,
8. az Alkotmányban meghatározott egyéb feladatokat is ellát.

A köztársasági elnök, a törvénnyel összhangban a katonaság főparancsnoka, kinevezi, előlépteti és tisztségükből felmenti a Szerb Katonaság tisztjeit.

A törvények kihirdetése

113. szakasz

Legkésőbb a törvény elfogadását követő 15. - illetve, ha a törvényt sürgősségi eljárásban fogadták el - 7. napon a köztársasági elnök köteles rendeletet hozni a törvény kihirdetéséről, vagy pedig a törvényt újbóli döntéshozatalra írásbeli indoklással visszautalni a Nemzetgyűlésnek.

Ha a Nemzetgyűlés a köztársasági elnök részéről újbóli megvitatásra visszautalt törvényszöveg mellett dönt, a törvényt az összes képviselő szótöbbségével hozza meg.

A köztársasági elnök az ismételten meghozott törvényt rendeletével kihirdetni köteles.

Ha a köztársasági elnök az Alkotmányban megszabott határidőn belül nem hozza meg a törvény kihirdetéséről szóló rendeletét, a rendeletet a Nemzetgyűlés elnöke hozza meg.

Elnökválasztás

114. szakasz

A köztársasági elnököt közvetlen választáson, titkos szavazással választják meg, a törvénnyel összhangban.

A köztársasági elnökválasztást a Nemzetgyűlés elnöke írja ki 90 nappal a köztársasági elnök megbízási időtartamának letelte előtt úgy, hogy a választás az elkövetkező 60 napon belül véget érjen, a törvénnyel összhangban.

A köztársasági elnök hivatalába lépésekor a Nemzetgyűlés előtt esküt tesz, melynek szövege:

"Esküszöm, hogy minden erőmet a Szerb Köztársaság szuverenitásának és területi egységének - melynek szerves része Kosovo-Metohija - megőrzésére, valamint az emberi és kisebbségi jogok és szabadságjogok érvényesítésére, az Alkotmány és a törvény tiszteletben tartására és védelmére, a béke és a Szerb Köztársaság valamennyi polgára jólétének megőrzésére fordítom, valamennyi feladatomban lelkiismeretesen és felelősségteljesen fogom ellátni."

A tisztségek összeférhetlensége

115. szakasz

A köztársasági elnök nem tölthet be más közéleti tisztséget, és nem végezhet hivatásos tevékenységet.

Megbízási ideje

116. szakasz

A köztársasági elnök megbízása öt évre szól és a Nemzetgyűlés előtti eskütételének napjával kezdődik.

Ha a köztársasági elnök megbízása hadi- vagy rendkívüli állapot idején jár le, akkor meghosszabbítják, és a hadi-, illetve a rendkívüli állapot megszűnése napjától számított három hónapig tart.

Senki sem választható meg a köztársasági elnök tisztségére két alkalomnál többször.

A köztársasági elnök megbízása a megbízás időtartamának leteltével, az elnök lemondásával vagy felmentésével szűnik meg.

A köztársasági elnök lemondását a Nemzetgyűlés elnökének nyújtja be.

Lemondás

117. szakasz

A köztársasági elnök lemondásának benyújtásáról értesíti a nyilvánosságot és a Nemzetgyűlés elnökét.

A köztársasági elnök megbízatása a lemondás benyújtásának napjával megszűnik.

Felmentés

118. szakasz

A köztársasági elnököt az Alkotmány megszegéséért, a Nemzetgyűlés határozatával, a népképviselők legalább kétharmadának szavazatával mentik fel tisztségéből.

A felmentési eljárást a Nemzetgyűlés kezdeményezheti, a népképviselők legalább egy harmadának indítványára.

A felmentési eljárás megindítását követő 45 napos határidőn belül az Alkotmánybíróság köteles határozni az Alkotmány megszegésének fennforgásáról.

Mentelmi jog

119. szakasz

A köztársasági elnök a népképviselőkkel azonos mentelmi jogot élvez.

A köztársasági elnök mentelmi jogáról a Nemzetgyűlés dönt.

A köztársasági elnök helyettesítése

120. szakasz

A köztársasági elnököt akadályoztatása esetén, vagy ha megbízatása valamely okból idő előtt megszűnik, a Nemzetgyűlés elnöke helyettesíti.

A Nemzetgyűlés elnöke a köztársasági elnököt legfeljebb három hónapig helyettesítheti.

A köztársasági elnökválasztást a Nemzetgyűlés elnökének úgy kell kiírni, hogy arra legkésőbb a köztársasági elnök akadályoztatásának fellépésétől, illetve megbízatási idejének megszűnésétől számított három hónapon belül sor kerüljön.

Törvény a köztársasági elnökről

121. szakasz

A köztársasági elnökről törvényt kell hozni.

3. A kormány

A kormány jogállása

122. szakasz

A Szerb Köztársaságban a kormány a végrehajtó hatalom letéteményese.

Hatáskör

123. szakasz

A kormány:

1. meghatározza és folytatja a politikát,
2. végrehajtja a Nemzetgyűlés törvényeit és egyéb általános aktusait,
3. rendeleteket és egyéb általános aktusokat hoz a törvények végrehajtása céljából,
4. a törvényeket és egyéb általános aktusokat terjeszt a Nemzetgyűlés elé, és véleményezi őket, ha azokat más előterjesztő javasolja,
5. irányítja és összehangolja az államigazgatási szervek munkáját és felügyeli azt,
6. az Alkotmányban és törvényben meghatározott egyéb feladatokat is ellát.

A kormány felelőssége

124. szakasz

A Szerb Köztársaság politikájáért, a Nemzetgyűlés törvényeinek, jogszabályainak és egyéb általános aktusainak végrehajtásáért és az államigazgatási szervek munkájáért a kormány a Nemzetgyűlésnek tartozik felelősséggel.

A kormányfő és a kormány tagjai

125. szakasz

A kormányt az elnök, egy vagy több alelnök és a miniszterek alkotják.

A kormányfő vezeti és irányítja a kormány munkáját, gondoskodik a kormány kiegyensúlyozott politikai tevékenységéről, összehangolja a kormány tagjainak munkáját és képviseli a kormányt.

A miniszterek, munkájukért és a minisztériumok feladatköréhez tartozó területen uralkodó állapotért a kormányfőnek, a kormánynak és a Nemzetgyűlésnek tartoznak felelősséggel.

A tisztségek összeférhetlensége

126. szakasz

A kormány tagja nem lehet népképviselő a Nemzetgyűlésben, autonóm tartományi képviselőházi vagy helyi önkormányzati képviselő sem az autonóm tartomány végrehajtó tanácsának vagy a helyi önkormányzat végrehajtó testületének a tagja.

Törvény határozza meg azt az egyéb tisztséget, hivatást vagy magánérdeket, amely összeférhetetlen a kormánytagi tisztséggel.

A kormány megválasztása

127. szakasz

A kormányfő-jelölt személyére a Nemzetgyűlésnek a köztársasági elnök tesz javaslatot, miután meghallgatta a megválasztott listák képviselőinek véleményét.

A kormányfő-jelölt a Nemzetgyűlés előtt előadja a Kormány programját és javasolja a Kormány összetételét.

A Nemzetgyűlés egyidejűleg szavaz a Kormány programjának elfogadásáról, valamint a kormányfő és a Kormány tagjainak megválasztásáról.

A kormányt a Nemzetgyűlés az összes népképviselők többségi szavazatával választja.

A kormány és a kormánytagok megbízási idejének kezdete és megszűnése

128. szakasz

A kormány megbízása az öt megválasztó Nemzetgyűlés megbízásának leteltéig tart.

A kormány megbízása a Nemzetgyűlés előtti eskütételnek napjával kezdődik meg.

A kormány megbízása idő előtt megszűnik, ha nem szavaznak neki bizalmat, továbbá a Nemzetgyűlés feloszlásával, a kormányfő lemondásával és az Alkotmányban meghatározott egyéb esetekben.

Amikor megbízása megszűnt, a kormány az új kormány megválasztásáig csak a törvényben meghatározott teendőket végezheti.

Az a kormány, amelynek megbízása megszűnt, nem javasolhatja a Nemzetgyűlés feloszlását.

A kormány tagjának megbízása idő előtt megszűnik, ha megállapítják lemondását, ha nem kap bizalmat a Nemzetgyűlésben, vagy ha a kormányfő javaslatára a Nemzetgyűlés felmenti.

Interpelláció

129. szakasz

A kormány vagy egyes kormánytagok munkájával kapcsolatban legalább 50 népképviselő interpellációt nyújthat be.

A kormány az interpellációra 30 napos határidőn belül köteles válaszolni.

A Nemzetgyűlés megvitatja és szavaz a kormánynak, illetve annak a kormánytagnak a válaszáról, akihez az interpellációt intézték.

A válasz elfogadásának megszavazása után a Nemzetgyűlés folytatja az elfogadott napirend szerinti munkáját.

Ha a Nemzetgyűlés szavazással nem fogadja el a kormány vagy a kormánytag választ, akkor bizalmi szavazást tartanak a kormánnyal vagy a kormánytaggal szemben, ha az interpellációra adott válasz visszautasítása után a kormányfő, illetve a kormánytag nem nyújtotta be lemondását.

Az interpelláció tárgyát képező kérdés 90 napos határidő letelte előtt nem vitatható meg újból.

A Kormány- vagy kormánytag iránti bizalmi szavazás

130. szakasz

A kormány vagy az egyes kormánytag iránti bizalmi szavazást legalább 60 népképviselő követelheti.

A kormány vagy egyes kormánytag iránti bizalmi szavazásra tett kezdeményezést a Nemzetgyűlés az első soron következő ülésén vitatja meg, de legkorábban a javaslat benyújtását követő öt nap után. A vita befejeztével a javaslatot szavazásra bocsátják.

A Nemzetgyűlés elfogadta a Kormány vagy a kormánytag iránti bizalmi szavazási indítványt, ha azt az összes képviselő több mint fele támogatta.

Ha a Nemzetgyűlés nem szavaz bizalmat a kormánynak, a köztársasági elnök köteles megindítani az eljárást az új kormány megválasztására. Ha a Nemzetgyűlés a bizalom megvonásának megszavazását követő 30 napon belül nem választ új kormányt, a köztársasági elnöknek fel kell oszlatnia a Nemzetgyűlést és ki kell írnia a választást.

Ha a Nemzetgyűlés nem szavaz bizalmat a kormány tagjának, a kormányfő köteles kezdeményezni az új kormánytag megválasztására vonatkozó eljárást, a törvénnyel összhangban.

Ha a kormánynak vagy a kormánytagnak nem szavaznak bizalmat, az indítvány aláírói nem nyújthatnak be új bizalmatlansági indítványt a 180 napos határidő letelte előtt.

Bizalmi szavazás a kormánynak

131. szakasz

A kormány kérheti a bizalmi szavazást.

A kormánnyal szembeni bizalmatlansági indítvány, a kormány kérelmére megvitatható a Nemzetgyűlés folyamatban lévő ülésén is, de ha a kormány nem nyújtott be ilyen kérelmet, az indítványt az első soron következő ülésen fogják megvitatni, de legkorábban a benyújtást követő öt nap után. A vita befejeztével, szavazásra bocsátják az indítványt.

A Nemzetgyűlés akkor fogadta el a kormány iránti bizalmi szavazásra tett javaslatot, ha azt az összes képviselőnek több mint a fele támogatta.

Ha a Nemzetgyűlés nem szavaz bizalmat a kormánynak, a kormány megbízatása megszűnik, a köztársasági elnök pedig köteles eljárást indítani az új kormány megválasztására. Ha a Nemzetgyűlés a bizalom megtagadását követő 30 napon belül nem választ új kormányt, a köztársasági elnök köteles feloszlítani a Nemzetgyűlést és kiírni a választást.

A kormányfő lemondása

132. szakasz

A kormányfő a Nemzetgyűlésnek nyújthatja be lemondását.

A kormányfő lemondását a Nemzetgyűlés elnökének nyújtja be és egyidejűleg erről értesíti a köztársasági elnököt és a nyilvánosságot.

A Nemzetgyűlés az első soron következő ülésén állapítja meg a kormányfő lemondását.

A kormány megbízatása a kormányfői lemondás megállapításának napján megszűnik.

Amikor a Nemzetgyűlés megállapítja a kormányfő lemondását, a köztársasági elnök köteles eljárást indítani az új kormány megválasztására.

Ha a Nemzetgyűlés a kormányfő lemondásának megállapítását követő

30 napon belül nem választja meg az új kormányt, a köztársasági elnök köteles feloszlítani a Nemzetgyűlést és új választást kiírni.

A kormánytag lemondása és felmentése

133. szakasz

A kormánytag a kormányfőnek nyújthatja be lemondását.

A kormányfő a kormánytag lemondását megküldi a Nemzetgyűlés elnökének, a Nemzetgyűlés pedig az első soron következő ülésén a lemondást meg is állapítja.

A kormányfő javasolhatja a Nemzetgyűlésnek egyes kormánytagok felmentését.

A Nemzetgyűlés első soron következő ülésén megvitatja és szavazásra bocsátja a kormánytag felmentésére tett indítványt.

A Nemzetgyűlés elfogadta a kormánytag felmentéséről szóló határozatot, ha az összes népképviselő többsége mellette szavazott.

A lemondását benyújtó kormánytag megbízatása a lemondás megállapításának napjával szűnik meg, a felmentett kormánytag megbízatása pedig a felmentésről szóló határozat meghozatalának napján.

A lemondását benyújtó kormánytagnak és annak a kormánytagnak, akinek felmentését javasolták, a megbízatás megszűnéséig tartó jogállását és felhatalmazásait törvényben kell szabályozni.

A kormányfő a lemondott vagy felmentett kormánytag megbízatásának megszűnését követően, a törvénnyel összhangban, köteles megindítani az eljárást az új kormánytag megválasztására.

A kormányfő és a kormány tagjainak mentelmi joga

134. szakasz

A kormányfő és a kormány tagjai nem tartoznak felelősséggel a kormány- vagy a Nemzetgyűlés ülésén kifejtett véleményükért, sem a kormány ülésén való szavazásért.

A kormányfő és a kormány tagjai a népképviselővel azonos mentelmi jogot élveznek. A kormányfő és a kormány tagjainak mentelmi jogáról a kormány dönt.

Törvény a kormányról

135. szakasz

A Kormányról törvényt kell hozni.

4. Államigazgatás

Az államigazgatás jogállása

136. szakasz

Az államigazgatás önálló, Alkotmány és törvény szabályozza, munkájáért a kormánynak tartozik felelősséggel.

Az államigazgatási feladatokat a minisztériumok és a törvényben meghatározott más államigazgatási szervek látják el.

Az államigazgatási jogkört és a minisztériumok számát törvény határozza meg.

A minisztériumok és egyéb államigazgatási szervek és szervezetek belső szervezeti felépítését a kormány írja elő.

A közmegbízások átruházása és a közszolgálatok

137. szakasz

A polgárok jogainak és kötelességeinek eredményesebb és ésszerűbb érvényesítése, valamint közvetlen élet- és munkaszükségeik kielégítése érdekében, a Szerb Köztársaság hatáskörébe tartozó egyes feladatok ellátása törvényben átruházható az autonóm tartományra és a helyi önkormányzatokra.

Egyes közmegbízások törvényben vállalatokra, intézményekre, szervezetekre és egyénekre is átruházható.

A közmegbízások törvényben külön szervekre is átruházhatók, amelyek révén bizonyos területeken és tevékenységekben érvényesül a szabályzási szerep.

A Szerb Köztársaság, az autonóm tartományok és a helyi önkormányzatok közszolgálatokat alapíthatnak

Azokat a tevékenységeket és feladatokat, melyek ellátására közszolgálatok alakulnak, valamint a közszolgálatok szervezeti felépítését és működését törvény szabályozza.

5. A polgári jogvédő

138. szakasz

A polgári jogvédő független állami szerv, amely védelmezi a polgárok Jogait, ellenőrzi az államigazgatási szerveknek, a Szerb Köztársaság vagyoni jogainak és érdekeinek jogvédelmében illetékes szervnek, valamint egyéb közmegbízattal felruházott szerveknek, szervezeteknek és vállalatoknak a munkáját.

A polgári jogvédőnek nincs meghatalmazása a Nemzetgyűlés, a köztársasági elnök, a kormány, az alkotmánybíróság, a bíróságok és ügyészségek munkájának ellenőrzésére.

A polgári jogvédőt a Nemzetgyűlés választja meg és menti fel, az Alkotmánnyal és a törvénnyel összhangban

A polgári jogvédő munkájáért a Nemzetgyűlésnek tartozik felelősséggel.

A polgári jogvédő a népképviselőkkel azonos mentelmi jogot élvez.

A polgári jogvédőnek mentelmi jogáról a Nemzetgyűlés dönt. A polgári jogvédőről törvényt hoznak.

6. Szerbia Hadserege

Hatásköre

139. szakasz

Szerbia Hadserege védi az országot a külső fegyveres veszélytől és egyéb küldetéseket és feladatokat lát el az Alkotmánnyal, a törvénnyel és a fegyveres erőszak alkalmazását szabályozó nemzetközi jogi elvekkel összhangban.

Szerbia Hadseregének határon kívüli bevetése

140. szakasz

Szerbia Hadserege csak a Szerb Köztársaság Nemzetgyűlésének határozata alapján vethető be a Szerb Köztársaság államhatárain kívül.

A Szerb Katonáság ellenőrzése

141. szakasz

Szerbia Hadserege demokratikus és polgári ellenőrzés alatt áll.

Szerbia Hadseregéről törvényt hoznak.

7. A bíróságok

Az igazságszolgáltatás alapelvei

142. szakasz

A bírósági hatalom a Szerb Köztársaság egész területén egységes.

A bíróságok munkájukban önállóak és függetlenek, az Alkotmány, a törvények és egyéb általános aktusok alapján ítélik, amikor ezt törvény, a nemzetközi jog általánosan elfogadott szabályai és a megerősített nemzetközi szerződések így irányozzák elő.

A bírósági tárgyalás nyilvános, és csupán az Alkotmánnyal összhangban korlátozható.

Az ítélezésben a bírák és ülnökbírák vesznek részt, a törvényben meghatározott módon.

Törvényben előírható, hogy meghatározott bíróságokon és meghatározott ügyekben csak bírák ítélezhetnek.

A bíróság tanácsban ítélik, de a törvényben előírható, hogy meghatározott ügyekben egyesbíró is dönthet.

A bíróságok fajtái

143. szakasz

A Szerb Köztársaságban a bírósági hatalmat az általános és különös hatáskörű bíróságok gyakorolják.

A bíróságok megalapítását, szervezeti felépítését, hatáskörét és illetékességét, berendezését és összetételét törvény szabályozza.

Nem alapíthatók ideiglenes, rögtönítélő vagy rendkívüli bíróságok.

A Legfelsőbb Semmítőszék a Szerb Köztársaság legfelső bírósága.

A Legfelsőbb Semmítőszék székhelye Belgrád.

A Legfelsőbb Semmítőszék elnöke

144. szakasz

A Legfelsőbb Semmítőszék elnökét a Nemzetgyűlés választja meg, a Bírósági Főtanács javaslatára, a Legfelsőbb Semmítőszék általános értekezlete, valamint a Nemzetgyűlés hatáskörrel rendelkező bizottsága véleményének megszerzését követően.

A Legfelsőbb Semmítőszék elnökét öt évre választják, és nem választható újra.

A Legfelsőbb Semmítőszék elnökének megbízatása idő előtt megszűnik saját kérelmére, a bírósági funkció megszűnésére törvényben előírt feltételek bekövetkeztével, vagy a bírósági elnök törvényben meghatározott okok miatti felmentésével.

A Legfelsőbb Semmítőszék elnöke tisztségének megszűnésére vonatkozó határozatot a Nemzetgyűlés hozza meg a törvénnyel összhangban, melynek során a felmentési határozatot a Bírósági Főtanács javaslatára hozza meg.

Bírósági határozatok

145. szakasz

A bírósági határozatokat a nép nevében hozzák meg.

A bírósági határozatok az Alkotmányon, a törvényen, a megerősített nemzetközi szerződésen és a törvény alapján meghozott jogszabályon alapulnak.

A bírósági határozatok mindenki számára kötelező érvényűek, és nem képezhetik bíróságon kívüli ellenőrzés tárgyát.

A bírósági határozatot csak a hatáskörében illetékes bíróság vizsgálhatja felül, a törvényben előírt eljárás szerint.

Megkegyelmezéssel vagy közkegyelemmel a kirótt büntetés bírósági határozat nélkül is - egészében vagy részben - elengedhető.

A bírói tisztség állandósága

146. szakasz

A bírói tisztség állandó.

Kivételesen, azt a személyt, akit első ízben választanak meg bírának, három évre választják.

A bírák megválasztása

147. szakasz

A bírói tisztségre első ízben megválasztandó bírát a Nemzetgyűlés választja meg, a Bírósági Főtanács javaslatára.

Az első ízben bírói tisztségre megválasztott bíró megbízatása három évig tart.

A bírói tisztség állandó végzésére a bírát, azonos vagy más bíróságon, a Bírósági Főtanács választja meg, a törvénnyel összhangban.

Az állandó bírói tisztséget betöltő bírának másik vagy felsőbb bíróságon való megválasztásáról a Bírósági Főtanács dönt.

A bírói tisztség megszűnése

148. szakasz

A bíró tisztsége saját kérelmére, a törvényben előírt feltételek fellépésével vagy a törvényben előírt felmentési okok fennállása miatt szűnik meg, illetve, ha nem választják meg állandó tisztségre.

A bírói tisztség megszűnéséről szóló határozatot a Bírósági Főtanács hozza meg. A határozat ellen a bíró az Alkotmánybíróságnál fellebbezhet. A fellebbezés kizárja az alkotmányjogi panasz benyújtására való jogot.

A bírói tisztség megszűnésének eljárását, alapjait és okait, valamint a bírósági elnök tisztségéből való felmentésének az okait törvény szabályozza.

A bírói függetlenség

149. szakasz

A bíró tisztségének ellátása során független, és az Alkotmánynak és a törvénynek van alárendelve.

Bírói tisztségének ellátása során a bíróra bármilyen befolyást gyakorolni tilos.

A bíró elmozdíthatatlansága

150. szakasz

A bíró tisztségét azon a bíróságon láthatja el, amelyre megválasztották, és csak beleegyezésével helyezhető vagy irányítható át másik bíróságra.

A megválasztási bíróságnak, vagy e bíróság hatásköre túlnyomó részének megszűnése esetén, a bíró kivételesen beleegyezése nélkül is tartósan másik bíróságra helyezhető vagy utalható át, a törvénnyel összhangban.

Mentelmi jog

151. szakasz

A bíró nem vonható felelősségre a bírósági döntéshozatal során kifejtett véleménye vagy szavazása miatt, kivéve, ha ezzel a bíró általi törvényszegés bűncselekményét követte el.

A Bírósági Főtanács jóváhagyása nélkül a bíró nem tartóztatható le a bírósági tisztségének végzése során elkövetett bűncselekmény miatt indított eljárásban.

A bírói tisztség összeférhetetlensége

152. szakasz

Tilos a bírák politikai tevékenysége.

A bírói tisztséggel összeférhetetlen egyéb tisztségeket, hivatást vagy magánérdekeket törvény határozza meg.

8. A Bírósági Főtanács

Jogállása, összetétele és megválasztása

153. szakasz

A Bírósági Főtanács független és önálló szerv, amely biztosítja és szavatolja a bíróságok és a bírák függetlenségét és önállóságát.

A Bírósági Főtanács 11 tagból áll.

A Bírósági Főtanácsot tisztségüknél fogva a Legfelsőbb Semmítőszék elnöke, az igazságügy miniszter és a Nemzetgyűlés hatáskörrel rendelkező bizottságának elnöke, valamint a Nemzetgyűlés által a törvénnyel összhangban megválasztott további nyolc tag alkotja.

A választott tagok közé tartozik hat, állandó tisztséget betöltő bíró, egyikük az autonóm tartomány területéről, kettőjük legalább 15 éves szakmai gyakorlattal rendelkező tekintélyes és kimagasló jogász, közülük egyik ügyvéd, a másik pedig jogi kar tanára.

A bírósági elnökök nem lehetnek a Bírósági Főtanács választott tagjai.

A Bírósági Főtanács tagjainak megbízatása öt évre szól, a tisztségbeli tagok kivételével.

A Bírósági Főtanács tagja a bírójával azonos mentelmi jogot élvez.

A Bírósági Főtanács hatásköre

154. szakasz

A Bírósági Főtanács megválasztja és felmenti a bírákat, az Alkotmánnyal és a törvénnyel összhangban, javasolja a Nemzetgyűlésnek azoknak a bírácoknak a megválasztását, akiket erre a tisztségre először választanak, javasolja a Nemzetgyűlésnek a Legfelsőbb Semmítőszék elnökének megválasztását, a bírósági elnököknek a megválasztását, az Alkotmánnyal és a törvénnyel összhangban, részt vesz a Legfelsőbb Semmítőszék elnöke és a bírósági elnökök tisztségének megszűnésére vonatkozó eljárásban, az Alkotmányban és törvényben meghatározott módon, valamint a törvényben előírt egyéb feladatokat is ellát.

Jogorvoslat

155. szakasz

A Bírósági Főtanács határozata ellen az Alkotmánybíróságnál nyújtható be fellebbezés, a törvényben előírt esetekben.

9. Az ügyészség

Jogállása és hatásköre

156. szakasz

Az ügyészség önálló állami szerv, amely a bűncselekmények és egyéb büntetendő cselekmények elkövetőit üldözi és intézkedéseket fogantatosít az alkotmányosság és törvényesség megőrzése érdekében.

Feladatait az ügyészség az Alkotmány, a törvény, a megerősített nemzetközi szerződések és a törvény alapján meghozott jogszabályok szerint látja el.

Megalapítása és szervezeti felépítése

157. szakasz

Az ügyészség megalapítását, szervezeti felépítését és hatáskörét törvény szabályozza.

A Köztársasági Ügyészség a Szerb Köztársaság legfelső ügyészsége.

A köztársasági ügyész

158. szakasz

A köztársasági ügyész a Szerb Köztársaság jogainak és kötelességeinek keretében ellátja az ügyészségi feladatokat.

A köztársasági ügyészt, a kormány javaslatára, a Nemzetgyűlés hatáskörrel rendelkező bizottságától megszerzett véleményt követően a Nemzetgyűlés választja meg.

A köztársasági ügyészt hat évre szóló időtartamra választják és újraválasztható.

A köztársasági ügyész tisztsége megszűnik, ha nem választják újra, ha azt önmaga kéri, a törvényben előírt feltételek bekövetkeztével, vagy ha a törvényben előírányozott okokból felmentik.

A köztársasági ügyész tisztségének megszűnéséről szóló határozatot, a Nemzetgyűlés hozza meg a törvénnyel összhangban; a felmentésről szóló határozatot a Nemzetgyűlés a kormány javaslatára hozza meg.

Ügyészek és ügyészhelyettesek

159. szakasz

Az ügyészi tisztséget az ügyész látja el.

Az ügyészt a kormány javaslatára a Nemzetgyűlés választja meg.

Az ügyész megbízási ideje hat évig tart és újraválasztható.

Az ügyészhelyettes az ügyészi tisztség ellátásában helyettesíti az ügyészt és köteles annak utasításai szerint eljárni.

Az ügyészhelyettesi tisztségre első ízben megválasztandó személyt a Nemzetgyűlés választja, az Állami Ügyészi Tanácsnak javaslatára.

A tisztségre először megválasztott ügyészhelyettes megbízási ideje három évig tart.

Az ugyanabban vagy másik ügyészségben állandó ügyészi tisztséget betöltő személyeket az Állami Ügyészi Tanács választja, a törvénnyel összhangban.

A másik vagy felsőbb ügyészségnél állandó tisztséget ellátó ügyészhelyettesek megválasztásáról az Állami Ügyészi Tanács határoz.

Felelősség

160. szakasz

A köztársasági ügyész az ügyészség munkájáért és a saját munkájáért a Nemzetgyűlésnek tartozik felelősséggel.

Az ügyészek az ügyészség munkájáért és a saját munkájukért a köztársasági ügyésznek és a Nemzetgyűlésnek tartoznak felelősséggel, az alacsonyabb beosztású ügyészek pedig a közvetlen felettes ügyésznek is.

Az ügyészhelyettesek munkájukért az ügyésznek tartoznak felelősséggel.

Az ügyész és az ügyészhelyettes tisztségének megszűnése

161. szakasz

Az ügyész és az ügyészhelyettes tisztsége megszűnik a saját kérelmére, a törvényben előírt feltételek bekövetkeztével, vagy ha a törvényben előírt okokból felmentik.

Az ügyész tisztsége akkor is megszűnik, ha nem választják újra, az ügyészhelyettesnek pedig, ha nem választják meg állandó tisztségre. Az ügyész tisztségének megszűnéséről szóló határozatot a Nemzetgyűlés hozza meg, a törvénnyel összhangban; a felmentésről szóló határozatot Nemzetgyűlés a kormány javaslatára hozza meg.

Az ügyészhelyettes tisztségének megszűnéséről szóló határozatot, a törvénnyel összhangban, az Állami Ügyészi Tanács hozza meg.

A tisztség megszűnéséről szóló határozatot az ügyész és az ügyészhelyettes az Alkotmánybíróságnál megfellebbezheti. A fellebbezés kizárja az alkotmányjogi panasz benyújtására való jogot.

Az ügyészi és az ügyészhelyettesi tisztség megszűnésének eljárását, alapjait és okait törvényben szabályozzák.

Mentelmi jog

162. szakasz

Az ügyész és az ügyészhelyettes nem vonható felelősségre az ügyészi tisztség ellátása során kifejtett véleményéért, kivéve, ha az ügyész, illetve az ügyészhelyettes általi törvényszegés bűncselekményét követte el.

A Nemzetgyűlés hatáskörrel rendelkező bizottságának jóváhagyása nélkül az ügyészt, illetve az ügyészhelyettest nem lehet letartóztatni az ügyészi tisztség, illetve szolgálat ellátásában elkövetett bűncselekmény miatt indított eljárásban.

Az ügyészi tisztség összeférhetlensége

163. szakasz

Tilos az ügyészek és az ügyészhelyettesek politikai tevékenysége.

Törvény szabályozza, hogy mely egyéb tisztségek, hivatások vagy magánérdekek összeférhetetlenek az ügyészi tisztséggel.

Az Állami Ügyészi Tanács jogállása, összetétele és megválasztása

164. szakasz

Az Állami Ügyészi Tanács önálló szerv, amely biztosítja és szavatolja az ügyészek és ügyészhelyettesek önállóságát, az Alkotmánnyal összhangban.

Az Állami Ügyészi Tanács 11 tagból áll.

Az Állami Ügyészi Tanácsot, tisztségénél fogva, a köztársasági ügyész, az igazságügyben illetékes miniszter és a Nemzetgyűlés hatáskörrel rendelkező bizottságának elnöke, valamint a Nemzetgyűlés által a törvénnyel összhangban megválasztott további nyolc tag alkotja.

A választott tagok közé tartozik hat állandó tisztséget betöltő ügyész vagy ügyészhelyettes, egyikük az autonóm tartományok területéről, kettőjük legalább 15 éves szakmai gyakorlattal rendelkező tekintélyes és kimagasló jogász, közülük egyik ügyvéd, a másik pedig jogi kar tanára.

Az Állami Ügyészi Tanács tagjainak megbízási ideje öt évig tart, a tisztségbeli tagok kivételével.

Az Állami Ügyészi Tanács tagja az ügyésszel azonos mentelmi jogot élvez.

Az Állami Ügyészi Tanács hatásköre

165. szakasz

Az Állami Ügyészi Tanács jelölteket javasol a Nemzetgyűlésnek az ügyészhelyettesek első ízben történő megválasztására, megválasztja az állandó tisztséget betöltő ügyészhelyetteseket, megválasztja a más ügyészségen állandó ügyészhelyettesi tisztséget betöltő ügyészhelyetteseket, dönt az ügyészhelyettesi tisztség megszűnésének az eljárásában, az Alkotmányban és a törvényben előírányozott módon, valamint a törvényben meghatározott egyéb feladatokat is ellát.

Hatodik rész ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

Jogállása

166. szakasz

Az Alkotmánybíróság önálló és független állami szerv, amely az alkotmányosságot, a törvényességet és az emberi és kisebbségi jogokat és szabadságjogokat védelmezi.

Az Alkotmánybíróság határozatai véglegesek, végrehajthatók és általánosan kötelező érvényűek.

Hatáskör

167. szakasz

Az Alkotmánybíróság dönt:

1. a törvényeknek és egyéb általános aktusoknak az Alkotmánnyal, a nemzetközi jog általánosan elfogadott szabályaival és a megerősített nemzetközi szerződésekkel való összhangjáról,
2. a megerősített nemzetközi szerződéseknek az Alkotmánnyal való összhangjáról,
3. egyéb általános aktusoknak a törvénnyel való összhangjáról,
4. az autonóm tartományok és a helyi önkormányzatok statútumának és általános aktusainak az Alkotmánnyal és a törvénnyel való összhangjáról,
5. a közmegbízattal felruházott szervezetek, politikai pártok, szakszervezetek, polgári egyesületek általános aktusainak és a kollektív szerződéseknek az Alkotmánnyal és a törvénnyel való összhangjáról.

Az Alkotmánybíróság:

1. dönt a bíróságok és egyéb állami szervek közötti hatásköri összeütközésről,
2. dönt a köztársasági szervek és a tartományi szervek vagy a helyi önkormányzati szervek közötti hatásköri összeütközésről,
3. dönt a tartományi szervek és a helyi önkormányzati szervek közötti hatásköri összeütközésről,
4. dönt a különböző autonóm tartományi szervek vagy a különböző helyi önkormányzatok szervei közötti hatásköri összeütközésről,
5. dönt azokról a választási perekről, amelyeknek megvitatását a törvény nem helyezi bírósági hatáskörbe,
6. az Alkotmányban és a törvényben meghatározott egyéb teendőket is ellát.

Az Alkotmánybíróság dönt a politikai pártok, szakszervezeti szervezetek vagy polgári egyesületek munkájának betöltéséről.

Az Alkotmánybíróság az Alkotmányban előírányozott egyéb feladatokat is ellát.

Az alkotmányosság és törvényesség elbírálása

168. szakasz

Alkotmányosságot és törvényességet elbíráló eljárást állami szerv, a területi autonómia vagy a helyi önkormányzat szerve, valamint legalább 25 népképviselő indíthat. Az eljárást maga az Alkotmánybíróság is megindíthatja.

Valamennyi jogi és természetes személynek joga van kezdeményezni az alkotmányosságot és törvényességet elbíráló eljárás megindítását.

Az törvény vagy az az egyéb általános aktus, amely nincs összhangban az Alkotmánnyal vagy a törvénnyel, az Alkotmánybíróság határozatának a hivatalos közlönyben való megjelenésének napján hatályát veszti.

Az Alkotmánybíróság, a végleges döntés meghozataláig és a törvényben meghatározott feltételekkel, felfüggesztheti az azon törvény vagy egyéb általános aktus alapján foganatosított egyedi aktus vagy intézkedés végrehajtását, mely alkotmányosságának vagy törvényességének elbírálása folyamatban van.

Az Alkotmánybíróság elbíráhatja olyan hatályát veszített törvénynek és egyéb általános aktusnak az Alkotmánnyal, illetve általános aktusnak a törvénnyel való összehangoltságát is, ha az alkotmányosságot elbíráló eljárást legkésőbb a hatályvesztést követő hat hónapon belül megindították.

A törvény alkotmányosságának elbírálása a hatályba lépés előtt

169. szakasz

A népképviselők legalább egyharmadának kérelmére, az Alkotmánybíróság hét napon belül köteles elbírálni a megszavazott, de elnöki rendelettel még nem kihirdetett törvény alkotmányosságát.

Ha a törvényt az alkotmányosságról szóló határozat meghozatala előtt kihirdetik, az Alkotmánybíróság folytatja a kérelem megvitatását, a rendes alkotmányosság elbírálási eljárás szabályai szerint.

Ha az Alkotmánybíróság egy törvény alkotmányellenességéről szóló határozatát még a törvény kihirdetése előtt meghozza, ez a határozat a törvény kihirdetésének napján lép hatályba, kivéve, ha a törvényt már kihirdetését megelőzően visszavonják.

Az alkotmányosság elbírálásának eljárása nem indítható olyan törvény ellen, amelynek az Alkotmánnyal való összehangoltságát már hatályba lépését megelőzően megállapították.

Alkotmányjogi panasz

170. szakasz

Alkotmányjogi panasz benyújtható az állami szervek és a közmegbízatással felruházott szervezetek egyedi aktusai és intézkedései ellen, amelyek megszegik vagy megvonják az Alkotmányban szavatolt emberi vagy kisebbségi jogokat és szabadságjogokat, amikor védelmükre már más jogorvoslat nem áll rendelkezésre, vagy ilyen nem is volt előírva.

A határozat végrehajtásának biztosítása

171. szakasz

Mindenki köteles tiszteletben tartani és végrehajtani az Alkotmánybíróság határozatát.

Amikor erre szükség mutatkozik, az Alkotmánybíróság határozatában annak végrehajtási módjáról is intézkedik.

Az Alkotmánybíróság határozatainak végrehajtását törvény szabályozza.

Az Alkotmánybíróság összetétele. Az Alkotmánybírák megválasztása és kinevezése

172. szakasz

Az Alkotmánybíróság 15, kilenc éves időtartamra választott és kinevezett bírából áll.

Az Alkotmánybíróság öt bíróját a Nemzetgyűlés választja, öt bírát a köztársasági elnök nevez ki, öt bírát pedig Szerbia Legfelső Semmitőszékének általános értekezlete nevez ki.

A Nemzetgyűlés a köztársasági elnök által előterjesztett 10 jelölt közül választja meg az Alkotmánybíróság öt bíróját, a köztársasági elnök a Nemzetgyűlés által előterjesztett 10 jelölt közül nevezi ki az Alkotmánybíróság öt bíróját, Szerbia Legfelső Semmitőszékének általános értekezlete pedig a Bírósági Főtanács és az Állami Ügyészeti Tanács együttes ülésén előterjesztett 10 jelölt közül öt bírát nevez ki.

A jelöltek valamennyi előterjesztett listájáról a megválasztott jelöltek közül az egyiknek az autonóm tartományok területéről kell lennie.

Az alkotmánybírákat a legalább 40 éves életkorú, a jogi szakmában 15 éves szakmai gyakorlattal rendelkező kiemelkedő jogászok köréből választják és nevezik ki.

Ugyanaz a személy alkotmánybírának legfeljebb kétszer választható meg és nevezhető ki.

Az Alkotmánybíróság bírái a saját soraikból három éves időtartamra titkos szavazással választanak elnököt.

Érdekösszeütközés. Mentelmi jog

173. szakasz

Az alkotmánybíró nem végezhet más közéleti vagy szakmai tisztséget és foglalkozást, kivéve a Szerb Köztársaság jogi karain való tanári munkát, a törvénnyel összhangban.

Az alkotmánybíró a népképviselővel azonos mentelmi jogot élvez. Mentelmi jogáról az Alkotmánybíróság dönt.

Az alkotmánybíró tisztségének megszűnése

174. szakasz

Az alkotmánybíró tisztsége megszűnik azon idő leteltével, amelyre megválasztották vagy kinevezték, a saját kérelmére, ha teljesíti az öregségi nyugdíj jogosultság megszerzéséhez szükséges törvényben előírt általános feltételeket, vagy ha felmentik.

Az alkotmánybíró felmentik, ha megszegi az érdekösszeütközési tilalmat, tartósan elveszti az alkotmánybírói tisztség ellátásához szükséges munkaképességet, börtönbüntetésre vagy olyan büntetendő cselekményért ítélik el, amely méltánytalaná teszi az alkotmánybíró tisztségének betöltésére.

A bírói tisztség megszűnéséről, az alkotmánybíró megválasztására, illetve kinevezésére meghatalmazott előterjesztők kérelmére, a Nemzetgyűlés dönt. A felmentés eljárásának megindítására vonatkozó kezdeményezést az Alkotmánybíróság nyújthatja be.

Az alkotmánybírósági döntéshozatal módja. Az Alkotmánybíróságról szóló törvény

175. szakasz

Az Alkotmánybíróság határozatait az Alkotmánybíróság valamennyi bírójának szótöbbségével hozza meg.

Az Alkotmánybíróság valamennyi bírójának kétharmados szótöbbségével hozza meg az olyan határozatait, melyekkel önállóan indít alkotmányosságot és törvényességet elbíráló eljárást.

Az Alkotmánybíróság szervezeti felépítését, az Alkotmánybíróság előtti eljárást, valamint határozatainak joghatályát törvény szabályozza.

Hetedik rész TERÜLETI BERENDEZÉS

1. Tartományi autonómia és helyi önkormányzat

Fogalom

176. szakasz

A polgároknak joguk van a tartományi autonómiára és a helyi önkormányzatra, amelyet közvetlenül vagy a szabadon megválasztott képviselőik révén érvényesítenek.

Az autonóm tartományok és a helyi önkormányzatok jogi személyiséggel rendelkeznek.

A hatásköri elhatárolás

177. szakasz

A helyi önkormányzatok hatáskörébe azok a kérdések tartoznak, amelyek célszerű módon érvényesíthetők a helyi önkormányzati egységen belül, az autonóm tartományokéba pedig azok a kérdések, amelyeket célszerű módon lehet érvényesíteni az autonóm tartományokon belül, és amelyek nem tartoznak a Szerb Köztársaság hatáskörébe.

Törvény határozza meg, hogy mely kérdések bírnak köztársasági, tartományi, illetve helyi jelentőséggel.

A hatáskör átruházása

178. szakasz

A Szerb Köztársaság törvényben az autonóm tartományokra és a helyi önkormányzatokra bízhatja a hatáskörébe tartozó egyes kérdéseket. Az autonóm tartomány határozatban a helyi önkormányzatokra bízhatja a hatáskörébe tartozó egyes kérdéseket.

Az átruházott hatáskör gyakorlásához szükséges eszközöket a Szerb Köztársaság vagy az autonóm tartomány biztosítja, attól függően, hogy melyikük ruházta át feladatainak egy részét.

Az autonóm tartományok és a helyi önkormányzatok jogait és kötelezéseit, valamint a Szerb Köztársaság és az autonóm tartományok meghatalmazását az átruházott hatáskör ellátása feletti felügyelet gyakorlásában, törvény szabályozza.

A szervek önálló szabályozására való jog

179. szakasz

Az autonóm tartományok, az Alkotmánnyal és az autonóm tartományok statútumával összhangban, a helyi önkormányzatok pedig az Alkotmánnyal és a törvénnyel összhangban önállóan írják elő a saját szerveik és közszolgálataik szervezeti felépítését és jogkörét.

Az autonóm tartomány képviselőháza és a helyi önkormányzat képviselő-testülete

180. szakasz

A képviselőház az autonóm tartományok, a képviselő-testület pedig a helyi önkormányzatnak a legfelsőbb szerve.

Az autonóm tartomány képviselőházát a képviselők, a helyi önkormányzat képviselő-testületét pedig az önkormányzati képviselők alkotják.

A képviselőket és az önkormányzati képviselőket négyévi időtartamra, közvetlen választásokon titkos szavazással kell megválasztani, és pedig a képviselőket az autonóm tartomány képviselőházának határozatával, az önkormányzati képviselőket pedig a törvénnyel összhangban. Azokban az autonóm tartományokban és helyi önkormányzatokban, amelyekben vegyes nemzetiségi összetételű lakosság él, a törvénnyel összhangban lehetőség van a nemzeti kisebbségek képviselőházban, illetve képviselő-testületben való arányos képviseletére.

Az autonóm tartományok és a helyi önkormányzatok együttműködése

181. szakasz

Az autonóm tartományok és a helyi önkormányzatok együttműködnek más államok megfelelő területi közösségeivel és egységeivel, a Szerb Köztársaság külpolitikájának keretében, tiszteletben tartva a Szerb Köztársaság területi egységét és jogrendjét.

2. Az autonóm tartományok

Az autonóm tartomány fogalma, megalakítása és területe

182. szakasz

Az autonóm tartományok Alkotmányban megalakított autonóm területi közösségek, amelyekben a polgárok a tartományi autonómiára való jogukat érvényesítik.

A Szerb Köztársaság autonóm tartományai Vajdaság Autonóm Tartomány és Kosovo-Metohija Autonóm Tartomány. Kosovo-Metohija Autonóm Tartomány lényegbeli autonómiáját külön törvényben kell szabályozni, amelyet az Alkotmány módosítására előírt eljárás szerint kell meghozni.

Az Alkotmány módosítására előírt eljárás szerint új autonóm tartományok alakíthatók, a már meglévők pedig megszüntethetők vagy összevonhatók. Az új autonóm tartományok megalakítására vagy a meglévők megszüntetésére, illetve összevonására vonatkozó javaslatot a polgárok népszavazás útján fogalmazzák meg, a törvénnyel összhangban.

Az autonóm tartományok területét és az autonóm tartományok közötti határ módosításának feltételeit törvény határozza meg. Az autonóm tartományok területe nem módosítható a polgárainak népszavazás útján kinyilvánított jóváhagyása nélkül, a törvénnyel összhangban.

Az autonóm tartományok hatásköre

183. szakasz

Az autonóm tartományok, az Alkotmánnyal és a statútummal összhangban, szabályozzák az általuk alakított szervek és szolgálatok jogkörét, megválasztását, szervezeti felépítését és működését.

Az autonóm tartományok a törvénnyel összhangban szabályozzák a tartományi érdekű kérdéseket a következő területeken:

1. a területrendezés és -fejlesztés,

2. a mezőgazdaság, a víz- és erdőgazdálkodás, a vadászat, halászat, turizmus, vendéglátóipar, gyógyfürdők és gyógyhelyek, környezetvédelem, ipar és kisipar, közúti, folyami és vasúti közlekedés, valamint útgazdálkodás, vásárok és egyéb gazdasági rendezvények szervezése,

3. a tartományi szintű oktatás, sport, művelődés, egészségbiztosítás és szociális védelem, továbbá a tömegtájékoztatás.

Az autonóm tartományok gondoskodnak az emberi és kisebbségi jogok érvényesítéséről, a törvénnyel összhangban.

Az autonóm tartományok meghatározzák a tartomány szimbólumait és a használatuk módját.

Az autonóm tartományok igazgatják a tartományi vagyont, a törvényben előírányozott módon.

Az autonóm tartományok, az Alkotmánnyal és a törvénnyel összhangban, forrásbevételekkel rendelkeznek, biztosítják a helyi önkormányzatoknak a rábízott teendők végzéséhez szükséges eszközöket, meghozzák a költségvetésüket és a zárszámadásukat.

Az autonóm tartományok pénzügyi autonómiája

184. szakasz

Az autonóm tartománynak forrásbevételei vannak, amelyből finanszírozza hatáskörének gyakorlását.

Az autonóm tartományok forrásbevételeinek neveit és nagyságát törvény szabályozza.

A törvény határozza meg az autonóm tartományoknak a Szerb Köztársaság bevételeihez való hozzájárulását.

Vajdaság Autonóm Tartomány költségvetése a Szerb Köztársaság Költségvetésének legalább 7 %-át tesz ki, azzal, hogy ebből a 7 %-ból 3%-ot a nagymunkálatok finanszírozására kell fordítani.

Az autonóm tartományok jogi aktusai

185. szakasz

Az autonóm tartomány legfelsőbb jogi aktusa a statútum.

Az autonóm tartomány statútumát a Nemzetgyűlés előzetes jóváhagyásával a képviselőháza hozza meg.

A hatáskörébe tartozó kérdéseket az autonóm tartomány határozatokkal és egyéb általános aktusokkal rendezi.

Az autonóm tartomány szerveinek munkája feletti felügyelet

186. szakasza

A kormány az Alkotmánybíróság előtt eljárást indíthat az autonóm tartomány határozatai alkotmányosságának és törvényességének elbírálására, a hatályba lépésük előtt. Ebben az esetben az Alkotmánybíróság, a saját határozatának meghozataláig, elhalaszthatja az autonóm tartomány vitatott határozatának hatályba lépését.

A tartományi autonómia védelme

187. szakasz

Az autonóm tartomány státútumában meghatározott szervnek az Alkotmánybíróságnál fellebbezési joga van, ha az államigazgatási szerv vagy a helyi önkormányzat szervének egyedi aktusában vagy magatartásával ellehetetleníti az autonóm tartomány hatáskörének gyakorlását.

Az autonóm tartomány státútumában meghatározott szerv megindíthatja a Szerb Köztársaság törvénye és egyéb általános aktusa vagy a helyi önkormány általános aktusa, amely sérti a tartományi autonómiára való jogot, alkotmányosságának vagy törvényességének elbírálására vonatkozó eljárást.

3. Helyi önkormányzat

Általános rendelkezések

188. szakasz

A helyi önkormányzati egységek a községek, a városok és Belgrád város.

A helyi önkormányzati egység területét és székhelyét törvény határozza meg.

A helyi önkormányzati egység megalakítását, megszüntetését és területének módosítását az adott helyi önkormányzati egység területén lefolytatott népszavazás előzi meg.

A helyi önkormányzati egység teendőit a helyi önkormányzati egység forrásbevételeiből, a Szerb Köztársaság költségvetéséből a törvénnyel összhangban, valamint az autonóm tartomány költségvetéséből kell finanszírozni, az autonóm tartomány képviselőházi határozatával összhangban, amikor az autonóm tartomány a saját hatásköréből a helyi önkormányzatra ruházott át feladatokat.

A helyi önkormányzat jogállása

189. szakasz

A községeket törvény alakítja és szünteti meg.

Város, a helyi önkormányzatot szabályozó törvényben előírányozott mércék szerint alakul.

A város hatásköre azonos az Alkotmányban a községre átruházott hatáskörrel, de a városra törvényben egyéb hatáskörök is átruházhatók.

A város státútuma előírányozhatja, hogy a város területén két vagy több városi község alakulhat. A városi községek által ellátott - a város hatáskörébe tartozó - feladatokat a város státútuma szabályozza.

Belgrád városnak, a Szerb Köztársaság fővárosának jogállását a fővárosról szóló törvény és Belgrád város státútuma szabályozza. Belgrád város hatásköre azonos a városok és községek hatáskörével, de a fővárosról szóló törvényben egyéb ügykörrel is felruházható.

A község hatásköre

190. szakasz

A község, a törvénnyel összhangban, a szervei révén:

1. szabályozza és biztosítja a közművesítési tevékenység ellátását és fejlesztését;
2. szabályozza és biztosítja az építési telek és az üzlethelyiségek használatát;

3. gondoskodik a helyi jellegű utak és utcák, valamint egyéb általános érdekű középületek építéséről, újjáépítéséről, karbantartásáról és használatáról; szabályozza és biztosítja a helyi jellegű szállítást;

4. gondoskodik a polgárok szükségleteinek kielégítéséről az oktatás, a művelődés, az egészségügy és szociális védelem, a gyermekvédelem, sport és testnevelés terén;

5. gondoskodik a turizmus, a kisipar, a vendéglátóipar és a kereskedelem fejlődéséről és előmozdításáról;

6. gondoskodik a környezetvédelemtől, az elemi és egyéb csapástól való védelemtől; a község számára jelentős kulturális javak védelméről;

7. a mezőgazdasági földterületek védelméről, előmozdításáról és használatáról;

8. a törvényben meghatározott egyéb teendőket is ellát.

A község, a törvénnyel összhangban, önállóan hozza meg a költségvetését és a zárszámadását, a településrendezési tervét és a község fejlesztési programját, megállapítja a község szimbólumait és a használatukat.

A község gondoskodik az emberi és kisebbségi jogok érvényesítéséről, védelméről és előmozdításáról, valamint a községi szintű tömegtájékoztatásról.

A község önállóan igazgatja a községi vagyont, a törvénnyel összhangban.

A község, a törvénnyel összhangban előírja a községi jogszabályok megszegéséből eredő szabálysértéseket.

A község jogi aktusai és szervei

191. szakasz

A község legfelsőbb aktusa a statútum. A statútumot a községi képviselő-testület hozza meg.

A községi képviselő-testület meghozza a hatáskörébe tartozó általános aktusokat, elfogadja a község költségvetését és zárszámadását, meghozza a község fejlesztési tervét és területi tervét, kiírja a községi népszavazást és a törvényben és a statútumban meghatározott egyéb teendőket lát el.

A község szervei a községi képviselő-testület és a statútumban meghatározott egyéb szervek, a törvénnyel összhangban.

A községi képviselő-testület dönt a község végrehajtó szerveinek megválasztásáról, a törvénnyel és a statútummal összhangban.

A városok és Belgrád város végrehajtó szerveinek megválasztását törvény szabályozza.

A község munkája feletti felügyelet

192. szakasz

A kormány köteles felfüggeszteni a község általános aktusának végrehajtását, amelyről úgy tartja, hogy nincs összhangban az Alkotmánnyal vagy a törvénnyel és öt napon belül eljárást indítani az alkotmányosságának és törvényességének megállapítására.

A kormány a törvényben meghatározott feltételekkel feloszlathatja a községi képviselő-testületet.

Egyidőben a községi képviselő-testület felosztatásával, a kormány kinevezi azt az ideiglenes szervet, amely ellátja a község hatáskörébe tartozó feladatokat, gondot viselve a felosztatott községi képviselő- testület politikai és nemzeti összetételéről.

A helyi önkormányzat védelme

193. szakasz

A község státútumában meghatározott szervnek joga van fellebbezni az Alkotmánybíróságnál, ha az államigazgatási szerv vagy a helyi önkormányzati szerv egyedi aktusa vagy magatartása ellehetetleníti a községi hatáskörök gyakorlását.

A község státútumában meghatározott szerv eljárást indíthat a Szerb Köztársaság törvénye vagy egyéb általános jogi aktusa, illetve az autonóm tartomány általános aktusa törvényességének és alkotmányosságának elbírálására, ha az sérti a helyi önkormányzatra való jogot.

Nyolcadik rész ALKOTMÁNYOSSÁG ÉS TÖRVÉNYESSÉG

A hazai és a nemzetközi általános jogi aktusok hierarchiája

194. szakasz

A Szerb Köztársaság jogrendje egységes.

Az Alkotmány a Szerb Köztársaság legfelsőbb jogi aktusa.

A Szerb Köztársaságban meghozott valamennyi törvénynek és egyéb általános aktusnak összhangban kell lennie az Alkotmánnyal.

A megerősített nemzetközi szerződések és a nemzetközi jog általánosan elfogadott szabályai a Szerb Köztársaság jogrendjének szerves részét képezik. A megerősített nemzetközi szerződések nem lehetnek alkotmányellenesek.

A Szerb Köztársaságban meghozott törvények és egyéb általános aktusok nem lehetnek ellentétesek a megerősített nemzetközi szerződésekkel és a nemzetközi jog általánosan elfogadott szabályaival.

A hazai általános jogi aktusok hierarchiája

195. szakasz

A Szerb Köztársaság valamennyi törvénynél alacsonyabb általános aktusainak, a közmegbízattal felruházott szervezetek, politikai pártok, a szakszervezet és a polgárok egyesületek általános aktusainak és a kollektív szerződéseknek összhangban kell lenniük a törvénnyel.

Az autonóm tartományok és a helyi önkormányzatok státútumainak, határozatainak és valamennyi általános aktusainak összhangban kell lenniük a törvénnyel.

Az autonóm tartományok és a helyi önkormányzatok valamennyi általános aktusának összhangban kell lennie a státútumaikkal.

A törvények és egyéb általános aktusok közzététele

196. szakasz

A törvényeket és valamennyi egyéb általános aktust a hatályba lépésük előtt közzé kell tenni.

A Szerb Köztársaság Alkotmányát, törvényeit és a törvénytől alacsonyabb aktusait a köztársasági hivatalos közlönyben, az autonóm tartományok statútumát, határozatait és egyéb általános aktusait a tartományi hivatalos közlönyben kell közzé tenni.

A helyi önkormányzati egységek alapszabályait és általános aktusait a helyi hivatalos közlönyökben kell közzé tenni.

A törvények és egyéb általános aktusok legkorábban a közzétételtől számított nyolcadik napon lépnek hatályba, ennél korábban csak akkor léphetnek hatályba, ha erre a meghozataluk alkalmával megállapított különösen indokolt ok áll fenn.

A törvények és egyéb általános aktusok visszamenő hatályának tilalma

197. szakasz

A törvényeknek és valamennyi egyéb általános aktusnak nem lehet visszamenő hatálya.

Kivételesen, csak a törvény egyes rendelkezéseinek lehet visszamenő hatálya, ha a törvény meghozatalakor megállapított általános érdekek ezt megköveteli.

A büntetőtörvény rendelkezésének csak akkor lehet visszamenő hatálya, ha az a bűncselekmény elkövetője számára enyhébb.

A közigazgatás törvényessége

198. szakasz

Az államigazgatási szervek, a közmegbízattal felruházott szervezetek, az autonóm tartományok és a helyi önkormányzati egység szervei egyedi aktusainak és magatartásának a törvényen kell alapulnia.

A jogosultságot, kötelességet vagy a törvényen alapuló érdeket megállapító végleges egyedi aktus közigazgatási perben bírósági kivizsgálás alá eshet, ha a meghatározott esetben a törvény nem irányoz elő másmilyen bírósági védelmet.

Az eljárás nyelve

199. szakasz

Mindenkinek joga van saját nyelvének használatára, amikor jogáról vagy a kötelességéről döntenek a bíróság, egyéb állami szerv vagy közmegbízattal felruházott szervezet előtti eljárásban.

Az eljárási nyelv ismeretének hiánya nem akadályozhatja meg az emberi- és kisebbségi jogok érvényesítését.

Rendkívüli állapot

200. szakasz

Ha az állam vagy a polgárok fennmaradását közveszély fenyegeti, a Nemzetgyűlés kihirdeti a rendkívüli állapotot.

A rendkívüli állapotról szóló határozat legfeljebb 90 napig marad hatályban. A határidő leteltével a Nemzetgyűlés a képviselők teljes számának többségével a rendkívüli állapotról szóló határozatot még 90 nappal meghosszabbíthatja.

A rendkívüli állapot idején, a Nemzetgyűlés külön meghívás nélkül tart ülést és nem osztható fel.

A rendkívüli állapot kihirdetésekor a Nemzetgyűlés olyan intézkedéseket írhat elő, amelyekben eltérnek az Alkotmányban szavatolt emberi és kisebbségi jogoktól.

Ha a Nemzetgyűlésnek nincs lehetősége összeülni, a rendkívüli állapot kihirdetéséről szóló határozatot a köztársasági elnök, a Nemzetgyűlés elnöke és a kormány elnöke együttesen hozza meg, a Nemzetgyűlésre is érvényes feltételek mellett.

Ha a Nemzetgyűlésnek nincs lehetősége összeülni, a kormány rendeletet hozhat az emberi- és kisebbségi jogoktól eltérő intézkedések foganatosításáról, a köztársasági elnök ellenjegyzésével.

A Nemzetgyűlés vagy a kormány által foganatosított, az emberi és kisebbségi jogoktól eltérő intézkedések legfeljebb 90 napig maradnak hatályban, és a határidő letelte után azonos feltételekkel megismételhetők.

Ha a rendkívüli állapotról szóló határozatot nem a Nemzetgyűlés hozta meg, a meghozataltól számított 48 órán belül, illetve amint lehetősége van az összeülésre, a Nemzetgyűlés megerősíti. Ha a Nemzetgyűlés nem erősíti meg ezt a határozatot, a határozat a Nemzetgyűlésnek a rendkívüli állapot kihirdetése utáni első ülésének berekesztésével hatályát veszti.

Ha az emberi és kisebbségi jogoktól való eltérést eredményező intézkedéseket nem a Nemzetgyűlés foganatosította, a kormány köteles, hogy az emberi és kisebbségi jogoktól való eltérésre vonatkozó intézkedésekről szóló rendeletet annak meghozatalától számított 48 órán belül, illetve amint a Nemzetgyűlésnek ülésképes, annak megerősítésre előterjeszteni. Ellenkező esetben, az eltérésre vonatkozó intézkedések a rendkívüli állapot kihirdetése utáni első nemzetgyűlési ülés kezdetétől számított 24 órán belül hatályukat veszítik.

Hadiállapot

201. szakasz

A hadiállapotot a Nemzetgyűlés hirdeti ki.

Ha a Nemzetgyűlésnek nincs lehetősége összeülni, a hadiállapot kihirdetéséről szóló határozatot a köztársasági elnök, a Nemzetgyűlés elnöke és a kormány elnöke együttesen hozza meg.

A hadiállapot kihirdetésekor, a Nemzetgyűlés olyan intézkedéseket is előírhat, amelyekkel eltérnek az Alkotmányban szavatolt emberi és kisebbségi jogoktól.

Ha a Nemzetgyűlés nem ülhet össze, az Alkotmányban szavatolt emberi és kisebbségi jogoktól való eltérés intézkedéseit a köztársasági elnök, a Nemzetgyűlés elnöke és a kormány elnöke együttesen határozza meg.

A hadiállapot idején elrendelt valamennyi intézkedést a Nemzetgyűlés erősít meg, amint össze tud ülni.

Eltérés az emberi és kisebbségi jogoktól a rendkívüli és a hadiállapot idején

202. szakasz

A rendkívüli vagy hadiállapot kihirdetése idején megengedett az Alkotmányban szavatolt emberi és kisebbségi jogoktól való eltérés, de csak a feltétlenül szükséges terjedelemben.

Az eltérési intézkedések nem vezethetnek a faji, nemi, nyelvi, vallási, nemzeti hovatartozás vagy társadalmi származási alapon történő megkülönböztetéshez.

Az emberi és kisebbségi jogoktól való eltérés intézkedései a rendkívüli és hadiállapot megszűnésével hatályukat veszítik.

Az eltérési intézkedések semmilyen esetben sem megengedettek az Alkotmány 23, 24, 25, 26, 28, 32, 34, 37, 38, 43, 45, 47, 49, 62, 63, 64. és 78. szakaszában szavatolt jogok tekintetében.

Kilencedik rész AZ ALKOTMÁNY MÓDOSÍTÁSA

Az alkotmánymódosítási javaslat és az alkotmánymódosítás elfogadása

203. szakasz

Alkotmánymódosítási javaslatot a népképviselők összlétszámának legalább az egy harmada, a köztársasági elnök, a kormány és legalább 150 000 választópolgár.

Az Alkotmány módosításáról a Nemzetgyűlés dönt.

Az alkotmánymódosítási javaslatot a képviselők összlétszámának kétharmados szótöbbségével kell elfogadni.

A szükséges többség hiányában az előterjesztett és elvetett javaslatban szereplő kérdések nem indítványozhatóak az elkövetkező egy éves határidő lejárta előtt.

Ha a Nemzetgyűlés elfogadja az Alkotmány módosítására tett javaslatot, meg kell kezdeni az alkotmánymódosítási aktus kidolgozását, illetve megvitatását.

A Nemzetgyűlés az alkotmánymódosítási aktust a képviselők összlétszámának kétharmados szótöbbségével fogadja el, de emellett olyan döntést is hozhat, hogy azt a polgárok a köztársasági népszavazáson is megerősítsék.

A Nemzetgyűlés köteles az alkotmánymódosítási aktust megerősítés végett köztársasági népszavazásra bocsátani, ha az alkotmánymódosítás az Alkotmány preambuluma, az alkotmányos elvekre, az emberi- és kisebbségi jogokra és szabadságjogokra, a hatalom berendezésére, a rendkívüli és hadiállapot kihirdetésére, az ilyen állapotban az emberi és kisebbségi jogoktól való eltérésre vagy az alkotmánymódosítási eljárásra vonatkozik.

Ha az alkotmánymódosítási aktust megerősítésre bocsátják, a polgárok legkésőbb az alkotmánymódosítási aktus elfogadásától számított 60 napon belül nyilatkoznak népszavazáson az Alkotmány módosításáról. Az Alkotmány módosítása elfogadottnak tekintendő, ha a népszavazáson részvevő polgárok többsége a módosításra szavaz.

A népszavazáson megerősített alkotmány-módosítási aktus a Nemzetgyűlés általi kihirdetésével lép hatályba.

Ha a Nemzetgyűlés úgy dönt, hogy az alkotmánymódosítási aktust nem bocsátja megerősítésre, az Alkotmány módosítását a Nemzetgyűlésben történő megszavazással fogadják el, az alkotmánymódosítási aktus pedig a Nemzetgyűlésben való kihirdetés után lép hatályba.

Az alkotmánymódosítás tilalma

204. szakasz

Az Alkotmány a hadi vagy a rendkívüli állapot idején nem módosítható.

Alkotmánytörvény

205. szakasz

Az Alkotmány végrehajtására alkotmánytörvényt kell hozni.

Az alkotmánytörvényt a népképviselők teljes számának kétharmados többségével kell meghozni.

Tizedik rész

ZÁRÓRENDELKEZÉS

206. szakasz

Ez az Alkotmány a Nemzetgyűlésben történő kihirdetésének napján lép hatályba.